

Osobitná správa

Spoločná poľnohospodárska politika a klíma

Polovica výdavkov EÚ v oblasti klímy vyčlenených
na poľnohospodárstvo, ale emisie
z poľnohospodárskych podnikov neklesajú

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Obsah

	Body
Zhrnutie	I – IX
Úvod	01 – 18
Emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva	01 – 04
Politika EÚ v oblasti zmeny klímy	05 – 10
Úloha SPP na obdobie 2014 – 2020 pri opatreniach v oblasti klímy	11 – 15
Stratégia Komisie na zintenzívnenie úsilia o zmiernenie zmeny klímy	16 – 18
Rozsah auditu a audítorský prístup	19 – 22
Pripomienky	23 – 90
SPP nevedla k zníženiu emisií z hospodárskych zvierat	24 – 36
Emisie z hnojív a maštalného hnoja na pôde stúpajú	37 – 51
Opatrenia v rámci SPP nevedli k celkovému zníženiu obsahu uhlíka v pôdach a rastlinách	52 – 75
Zmeny SPP v období 2014 – 2020 neodrážali jej nové ambície v oblasti klímy	76 – 90
Záver a odporúčania	91 – 95
Akronymy a skratky	
Glosár	
Odpovede Komisie	
Audítorský tím	
Harmonogram	

Zhrnutie

I Od roku 2013 patria opatrenia v oblasti klímy medzi hlavné ciele spoločnej poľnohospodárskej politiky – SPP. V období 2014 – 2020 Komisia vyčlenila vyše 100 mld. EUR – viac než štvrtinu celkového rozpočtu SPP – na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu.

II Úloha EÚ pri zmierňovaní zmeny klímy v poľnohospodárskom odvetví je kľúčová, pretože EÚ stanovuje environmentálne normy a spolufinancuje väčšinu poľnohospodárskych výdavkov členských štátov. Pre audit SPP sme sa rozhodli z toho dôvodu, že veľký podiel jej rozpočtu sa vyčleňuje na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu a takisto vzhľadom na úzke väzby medzi politikou v oblasti klímy a poľnohospodárskou politikou. Očakávame, že naše zistenia budú užitočné v kontexte cieľa EÚ dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu.

III V rámci auditu sme skúmali, či sa z SPP v období 2014 – 2020 podporili postupy na zmiernenie zmeny klímy, ktoré majú potenciál znížiť emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva. Takisto sme skúmali, či SPP v období 2014 – 2020 stimulovala zavádzanie účinných postupov na zmiernenie zmeny klímy lepšie ako v období 2007 – 2013. Svoje zistenia sme usporiadali podľa hlavných zdrojov emisií: chov hospodárskych zvierat, hnojenie pôdy a využívanie pôdy.

IV Celkovo sme zistili, že 100 mld. EUR z finančných prostriedkov SPP pridelených v období 2014 – 2020 na opatrenia v oblasti klímy malo len malý vplyv na emisie z poľnohospodárstva, ktoré sa od roku 2010 výrazne nezmenili. Väčšina opatrení podporených v rámci SPP má malý potenciál zmierniť zmenu klímy. Len zriedka sa z SPP financujú opatrenia s veľkým potenciálom zmierniť zmenu klímy.

V Emisie z hospodárskych zvierat, najmä hovädzieho dobytku, predstavujú približne polovicu emisií z poľnohospodárstva a od roku 2010 ostávajú na ustálenej úrovni. SPP sa však nesnaží obmedzovať počet hospodárskych zvierat ani neposkytuje stimuly na ich znižovanie. Trhové opatrenia SPP zahŕňajú podporu živočíšnych produktov, ktorých spotreba od roku 2014 neklesla.

VI Emisie z chemických hnojív a maštalného hnoja, ktoré tvoria takmer tretinu emisií z poľnohospodárstva, sa od roku 2010 do roku 2018 zvýšili. Z SPP sa podporujú postupy, ktoré môžu viesť k zníženiu používania hnojív, ako je ekologické poľnohospodárstvo a zrnové strukoviny. Zistili sme však, že vplyv týchto postupov

na emisie skleníkových plynov nie je jasný. A naopak, na postupy, ktoré sú účinnejšie, sa poskytlo málo finančných prostriedkov.

VII Z SPP sa poskytuje podpora poľnohospodárom, ktorí obrábajú odvodnené rašeliniská. Tie sú zdrojom 20 % emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v rámci EÚ27. Hoci v rámci podpory rozvoja vidieka boli k dispozícii možnosti na ich obnovu, málokedy sa využili. Niektoré činnosti na opätovne zavláženej pôde zároveň nie sú v rámci SPP oprávnené na priame platby. SPP v období 2014 – 2020 neviedla k zvýšeniu podpory zalesňovania, agrolesníctva a konverzie ornej pôdy na trvalé trávnaté porasty v porovnaní s obdobím 2007 – 2013.

VIII Napriek väčším ambíciám v oblasti klímy nepriniesli pravidlá krížového plnenia a opatrenia na rozvoj vidieka v porovnaní s predchádzajúcim obdobím takmer žiadne zmeny. Tieto režimy preto nedokázali stimulovať poľnohospodárov k prijímaniu účinných opatrení na zmiernenie zmeny klímy. Hoci režim ekologizácie mal viesť k posilneniu environmentálnej výkonnosti SPP, jeho vplyv na klímu je len okrajový.

IX Odporúčame Komisii, aby:

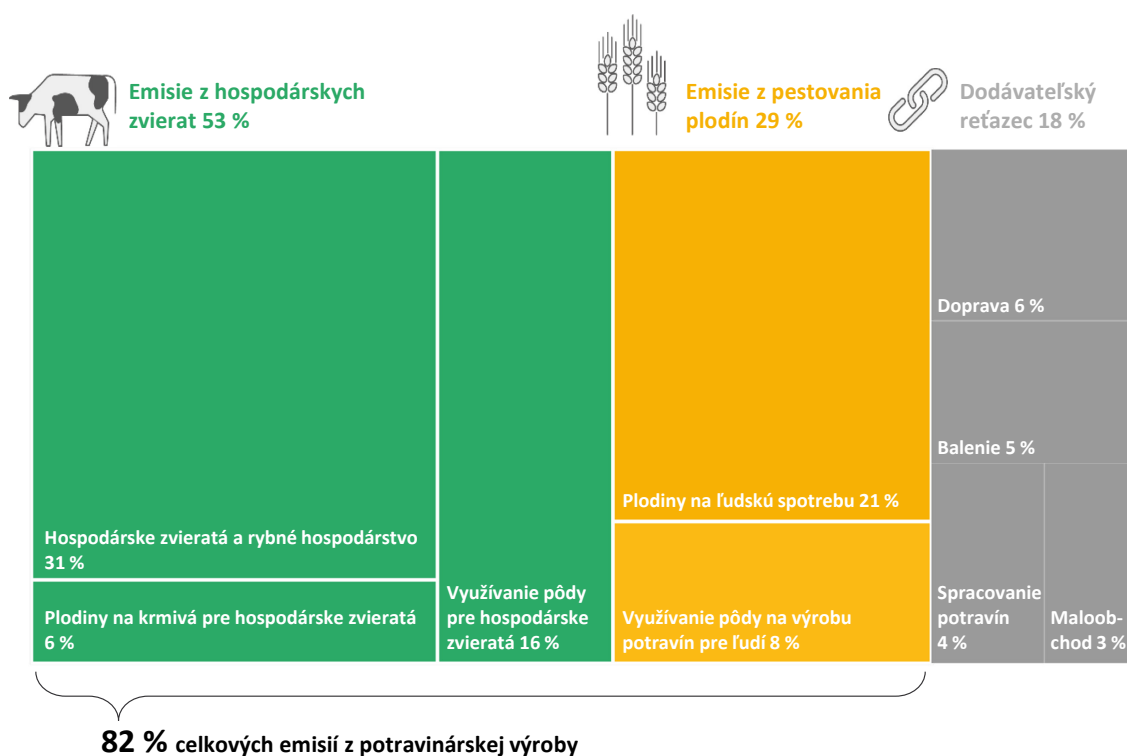
- 1) prijala kroky, aby SPP viedla k znižovaniu emisií z poľnohospodárstva;
- 2) prijala opatrenia na zníženie emisií z obrábaných odvodnených organických pôd;
- 3) a podávala pravidelné správy o prínose SPP k zmierňovaniu zmeny klímy.

Úvod

Emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva

01 Potravinárska výroba je zodpovedná za približne 26 % celosvetových emisií skleníkových plynov¹. Z *ilustrácie 1* vyplýva, že väčšina týchto emisií pochádza z poľnohospodárstva. Komisia vo svojej stratégii „z farmy na stôl“ s použitím usmernenia IPCC, ktoré sa zameriava len na poľnohospodárske činnosti, napísala, že v EÚ (a teda ignorujúc vplyv dovážaných potravín živočíšneho pôvodu) „poľnohospodárstvo zodpovedá za 10,3 % emisií skleníkových plynov v EÚ a takmer 70 % z nich pochádza zo sektora živočíšnej výroby“.

Ilustrácia 1 – Celosvetové emisie skleníkových plynov z potravinárskej výroby

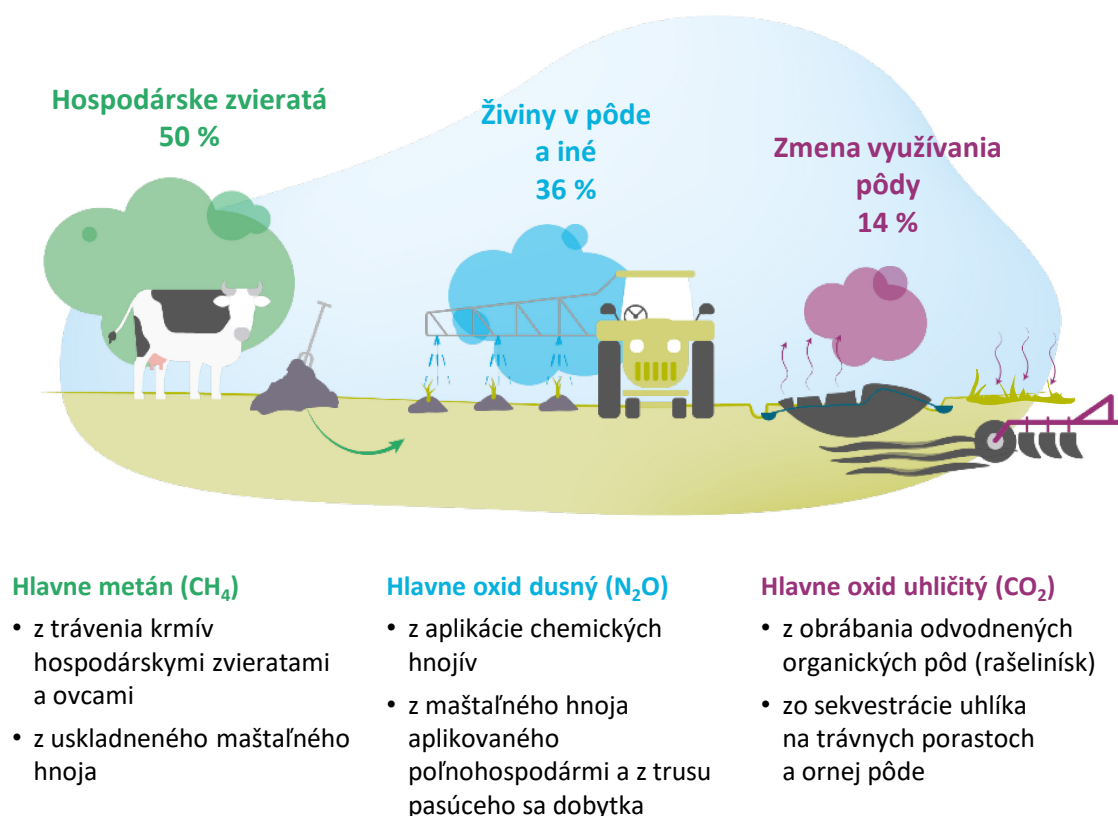
Zdroj: EDA na základe Poore, J. a Nemecek, T.: [Reducing food's environmental impacts through producers and consumers](#), 2018.

02 Členské štáty vykazujú emisie skleníkových plynov zo svojho územia prostredníctvom údajov o činnostiach prepojených s príslušnými zdrojmi

¹ Poore, J. a Nemecek, T.: [Reducing food's environmental impacts through producers and consumers](#), 2018.

emisíí (napr. živočíšne druhy a počty). Na **ilustrácii 2** sú znázornené tri hlavné skleníkové plyny vypúšťané z poľnohospodárstva, ich hlavné zdroje v EÚ, ako aj podiel týchto zdrojov na celkových emisiách z poľnohospodárstva, ktorý predstavuje 13 % celkových emisií skleníkových plynov v EÚ27 (vrátane ďalších 2,7 % emisií z využívania pôdy a odstraňovania z ornej pôdy a trávnych porastov). Ďalšie emisie, ktoré nie sú zahrnuté v **ilustrácii 2**, vznikajú používaním palív v strojoch a vykurovaním budov a tvoria približne 2 % celkových emisií EÚ27.

Ilustrácia 2 – Hlavné zdroje emisií skleníkových plynov (v CO₂eq)

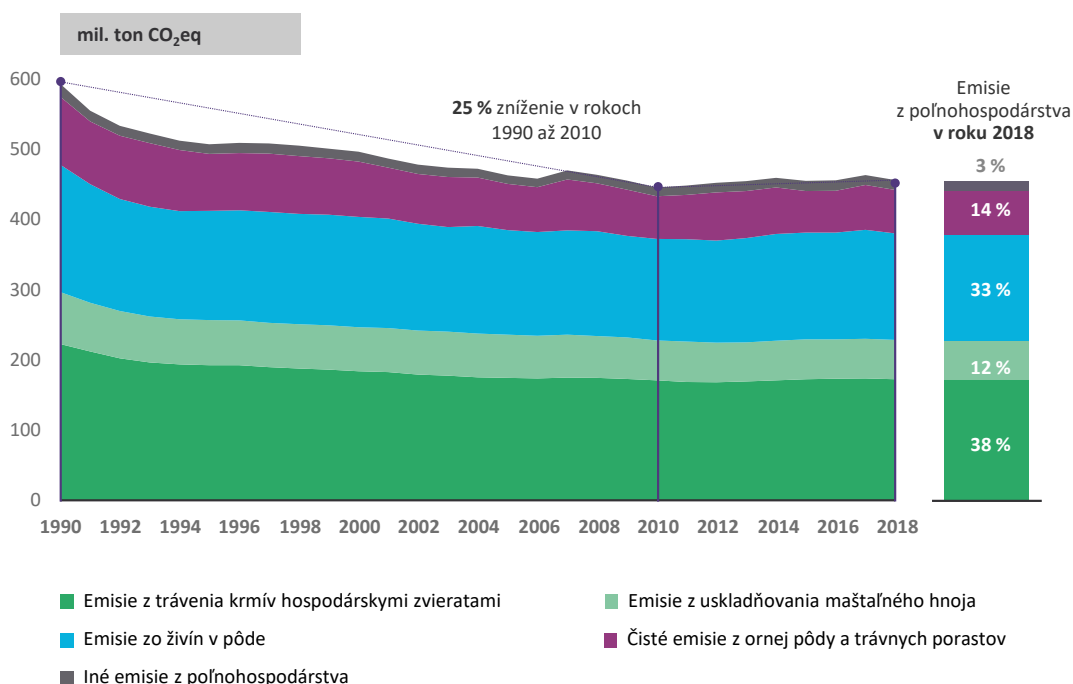
Zdroj: EDA na základe inventúr emisií skleníkových plynov EÚ27 z roku 2018 ([zobrazovač údajov EEA o emisiách skleníkových plynov](#), Európska environmentálna agentúra (EEA)).

03 Pri poľnohospodárstve, a najmä živočíšnej výrobe, nevyhnutne vznikajú emisie skleníkových plynov. Niektoré postupy využívania pôdy poskytujú príležitosti na zníženie emisií oxidu uhličitého (CO₂) alebo jeho odstránenie z atmosféry ukladaním v pôde a biomase (rastlinách a stromoch). Medzi takéto postupy patrí aj obnova odvodnených rašelinísk a zalesňovanie.

04 Na **ilustrácii 3** je znázornený vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v rokoch 1990 až 2018. V rokoch 1990 až 2010 sa znížili o 25 %, a to najmä vďaka obmedzeniu používania hnojív a zníženiu počtov hospodárskych

zvierat, pričom k najväčšiemu poklesu došlo od roku 1990 do roku 1994. Od roku 2010 sa emisie ďalej neznižujú.

Ilustrácia 3 – Čisté emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva v EÚ27 od roku 1990

Zdroj: EDA na základe inventúr emisií skleníkových plynov EÚ27 z rokov 1990 – 2018 ([zobrazovač údajov EEA o emisiách skleníkových plynov](#)).

Politika EÚ v oblasti zmeny klímy

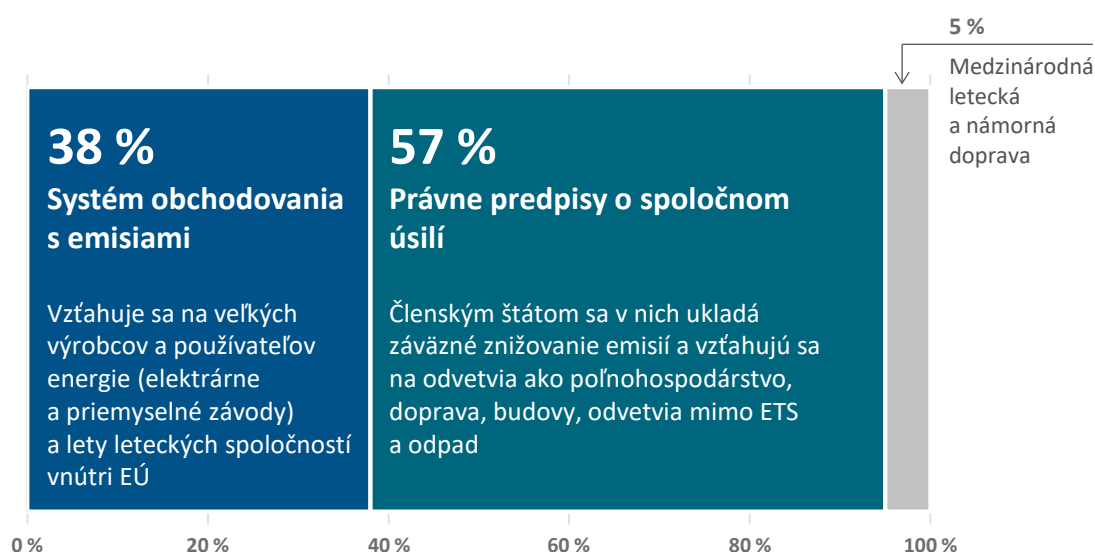
05 Reakcia EÚ na zmenu klímy vychádza z dvoch stratégií: zmierňovanie a adaptácia. Zmierňovanie znamená znižovanie antropogénnych emisií skleníkových plynov alebo odstraňovanie skleníkových plynov z atmosféry. Adaptácia znamená prispôsobenie sa súčasnej alebo očakávanej zmene klímy a jej účinkom. V tejto správe sa zameriavame na zmierňovanie.

06 V roku 1997 EÚ podpísala Kjótsky protokol. Tým sa zaviazala do roku 2020 znížiť svoje emisie skleníkových plynov o 20 % oproti východiskovej úrovni z roku 1990. V roku 2015 sa EÚ stala zmluvnou stranou Parížskej dohody. Tým sa ambície EÚ v oblasti znižovania emisií ešte zvýšili. Cieľom súčasného politického rámca EÚ je

do roku 2030 znížiť emisie skleníkových plynov v EÚ o 40 %. Komisia navrhla zvýšenie tejto cieľovej hodnoty na 55 % a dosiahnutie nulových čistých emisií do roku 2050².

07 Rámec EÚ na zmiernenie zmeny klímy do roku 2020 zahŕňal dve hlavné zložky: systém obchodovania s emisiami a právne predpisy o spoločnom úsilí, ktoré sa v roku 2018 spolu vzťahovali na 95 % emisií skleníkových plynov v EÚ (*ilustrácia 4*).

Ilustrácia 4 – Rámec EÚ na zmiernenie zmeny klímy v roku 2018

Zdroj: EDA na základe [správy EEA č. 13/2020 – Trends and projections in Europe 2020](#).

08 EÚ si v oblasti znižovania emisií v rámci právnych predpisov o spoločnom úsilí stanovila ciele na úrovni 10 % do roku 2020³ a 30 % do roku 2030⁴ (v porovnaní s rokom 2005). Na *ilustrácii 5* sú znázornené cieľové hodnoty každého z 27 členských štátov do roku 2020, v ktorých sa zohľadňuje príjem na obyvateľa. O spôsoboch

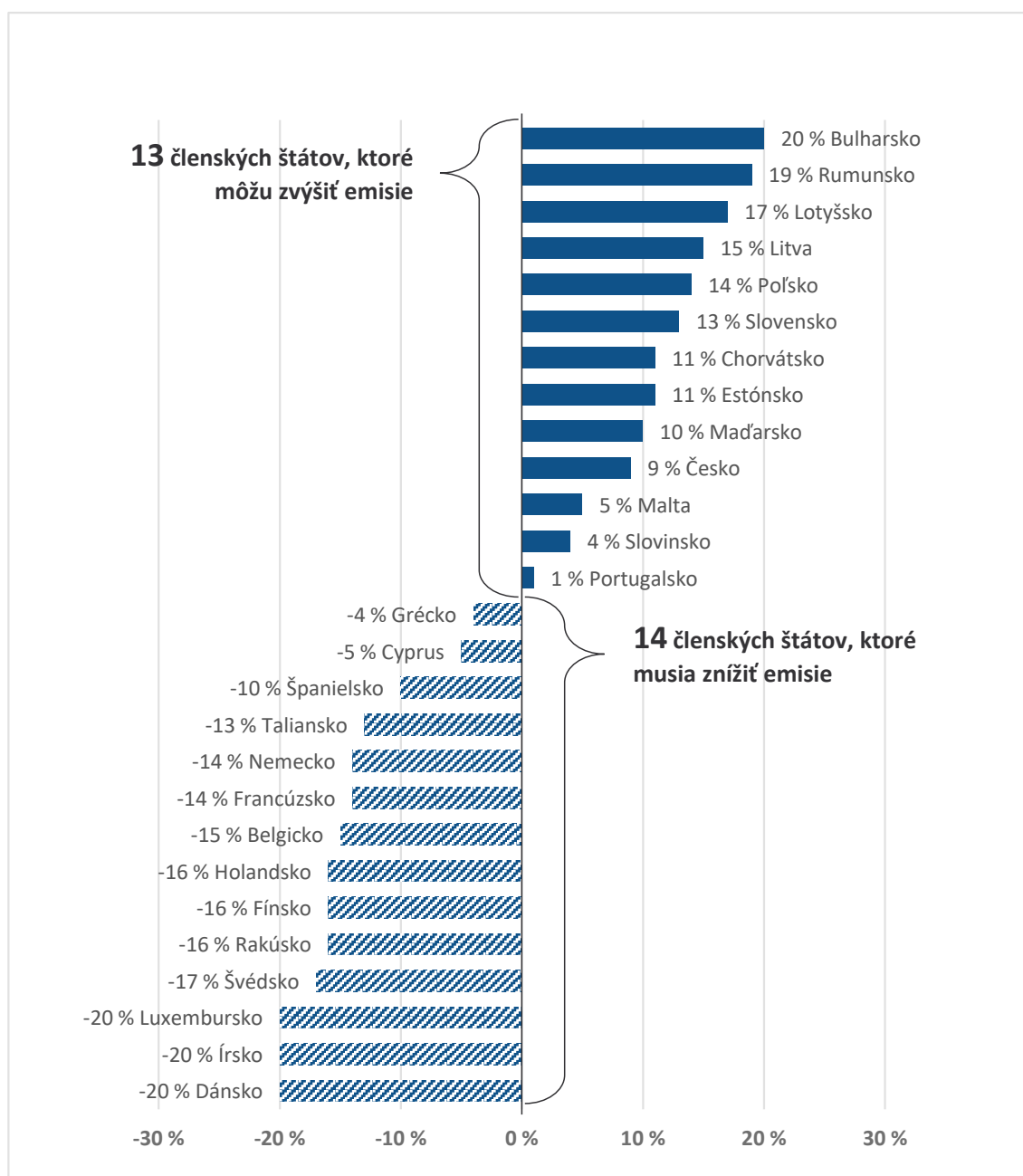
² Európska rada: [Závery z 8. – 9. marca 2007](#), [Závery z 10. – 11. decembra 2020](#); Európska komisia: [návrh nariadenia Komisie](#), ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a mení európsky klimatický predpis.

³ [Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES](#) z 23. apríla 2009 o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020.

⁴ [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/842](#) z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013.

dosahovania svojej vnútroštátnej cieľovej hodnoty, ako aj o tom, či k tomu má prispievať aj poľnohospodárske odvetvie, rozhodujú jednotlivé členské štáty.

Ilustrácia 5 – Vnútroštátne cieľové hodnoty do roku 2020 v rámci právnych predpisov o spoločnom úsilí v porovnaní s emisiami v roku 2005

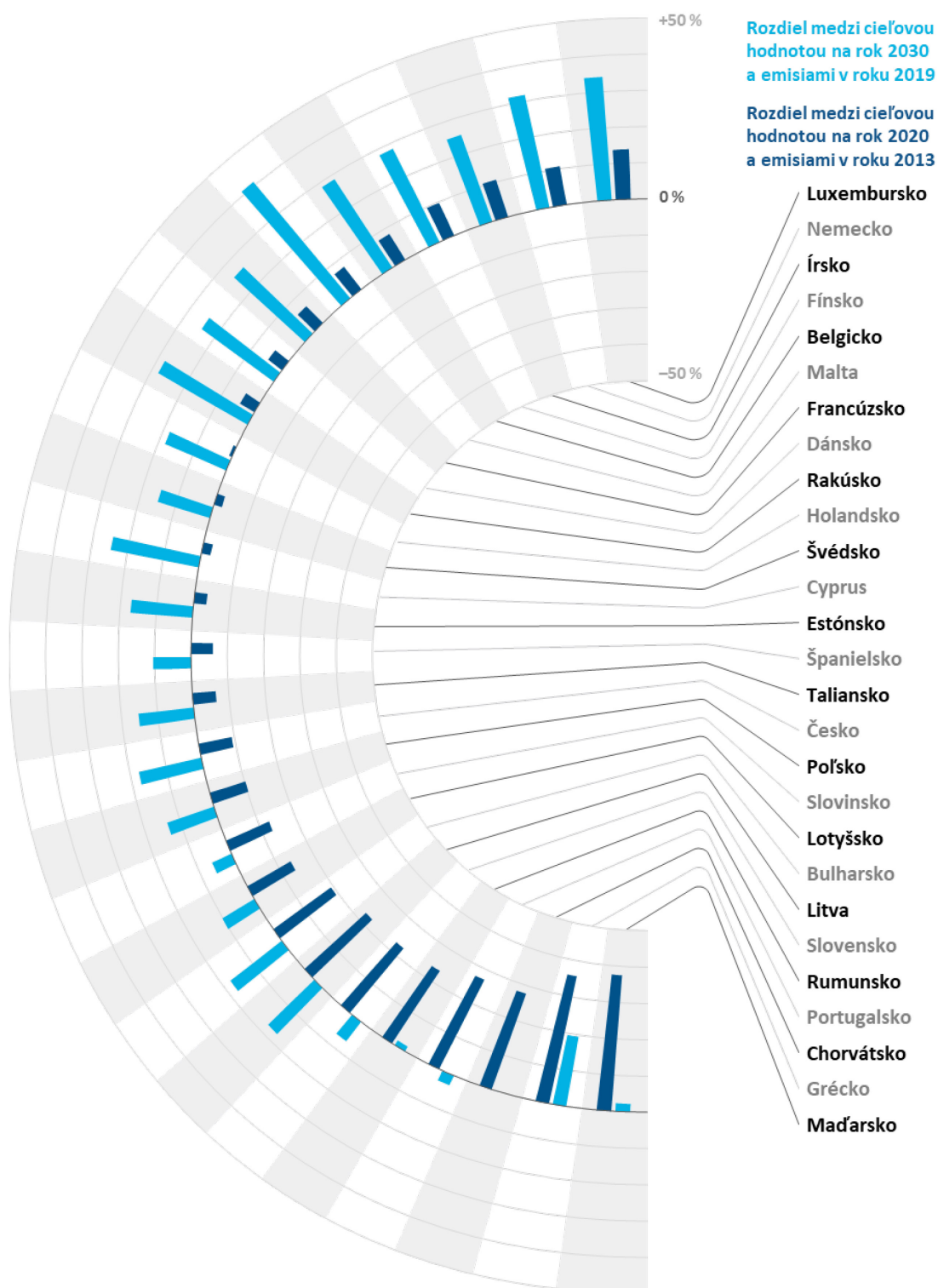

Zdroj: EDA na základe prílohy II k rozhodnutiu č. 406/2009/ES uvedenému v poznámke pod čiarou 3.

09 Podľa odhadu emisií skleníkových plynov v roku 2019 v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje spoločné úsilie, 14 z 27 členských štátov nedosiahlo v roku 2019 vnútroštátne cieľové hodnoty emisií na rok 2020⁵. V prípade všetkých členských štátov sme porovnávali rozdiely oproti cieľom v oblasti emisií za prvé obdobie (2013 – 2020) s rozdielmi za druhé obdobie (2021 – 2030). Pre rok 2021 sme použili najnovší dostupný odhad z roku 2019. Z *ilustrácie 6* vyplýva, že dosiahnutie cieľových hodnôt na rok 2030 bude pre EÚ oveľa náročnejšie.

⁵ EDA na základe tabuľky 6 zo *správy Komisie o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy*, november 2020.

Ilustrácia 6 – Rozdiely oproti cieľovým hodnotám na roky 2020 a 2030 v zmysle právnych predpisov o spoločnom úsilí

Zdroj: EDA na základe správy Komisie o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy z novembra 2020 (tabuľka 6), vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2020/2126 zo 16. decembra 2020 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018.

10 Komisia sa v roku 2011 rozhodla začať uplatňovať hľadisko klímy v rozpočte EÚ (tzv. začleňovanie klimatického hľadiska). To zahŕňalo začlenenie zmierňujúcich a adaptačných opatrení (tzv. opatrení v oblasti klímy) do politík EÚ a sledovanie finančných prostriedkov využívaných na tieto opatrenia s cieľom vynaložiť aspoň 20 % rozpočtu EÚ na obdobie 2014 – 2020 na opatrenia v oblasti klímy⁶.

Úloha SPP na obdobie 2014 – 2020 pri opatreniach v oblasti klímy

11 V súčasnosti má spoločná poľnohospodárska politika (SPP) EÚ tri hlavné ciele: životaschopná výroba potravín, udržateľné riadenie prírodných zdrojov a vyvážený územný rozvoj. Na jej riadení sa podieľa Komisia aj členské štáty. Platobné agentúry v členských štátoch sú zodpovedné za spravovanie žiadostí o pomoc, vykonávanie kontrol žiadateľov, uhrádzanie platieb a monitorovanie využívania finančných prostriedkov. Komisia stanovuje veľkú časť rámca pre výdavky, kontroluje a monitoruje prácu platobných agentúr a zodpovedá za využívanie finančných prostriedkov EÚ. SPP má tri piliere podpory:

- **priame platby** na poskytovanie podpory príjmov pre poľnohospodárov,
- **trhové opatrenia** na riešenie ťažkých situácií na trhu, ako je náhly pokles cien,
- **opatrenia na rozvoj vidieka** s národnými a regionálnymi programami na riešenie osobitných potrieb a výziev, ktorým čelia vidiecke oblasti.

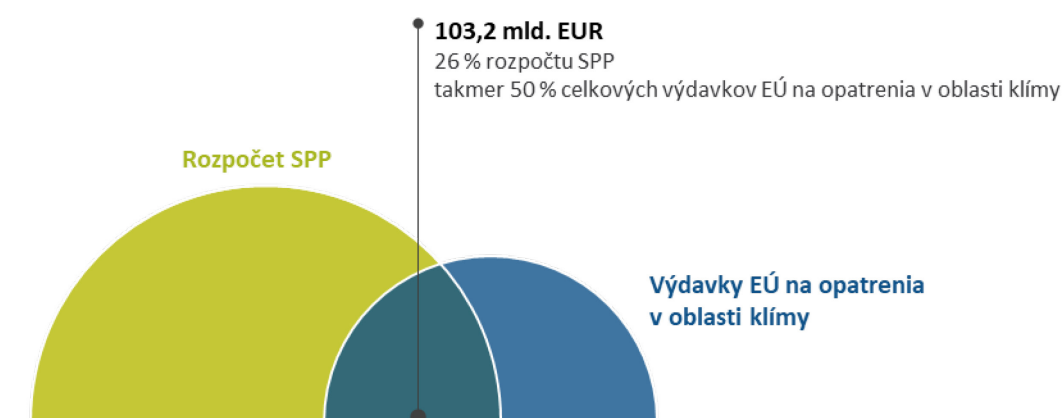
12 Od roku 2014 sú opatrenia v oblasti klímy⁷ jedným z **deviatich špecifických cieľov**, podľa ktorých Komisia posudzuje výkonnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky. Komisia odhadla, že v rámci začleňovania klimatického hľadiska sa na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu počas obdobia 2014 – 2020 v poľnohospodárstve vyčlení 103,2 mld. EUR (45,5 mld. EUR na priame platby a 57,7 mld. EUR vo forme opatrení na rozvoj vidieka) (**ilustrácia 7**). To predstavuje 26 % rozpočtu SPP a takmer 50 % celkových výdavkov EÚ na opatrenia v oblasti klímy⁸. Vo výkazoch výdavkov na oblasť klímy Komisia nerozlišuje medzi adaptáciou a zmierňovaním.

⁶ COM(2011) 500 final: **Rozpočet stratégie Európa 2020**, časť II, s. 13.

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013, článok 110.

⁸ **Výkaz odhadov Európskej komisie na rozpočtový rok 2020**, s. 117.

Ilustrácia 7 – Kľúčové opatrenia SPP v oblasti klímy podľa Komisie, 2014 – 2020

OPATRENIA SPP

s najväčším potenciálom prispievať k zmierňovaniu zmeny klímy a adaptácii na ňu:

Ekologizácia

Režim platieb platný od roku 2015, pri ktorom sa od poľnohospodárov vyžaduje ochrana environmentálne citlivých trávnych porastov a využívanie postupov prospešných pre klímu a životné prostredie

Pravidlá krížového plnenia

Povinnosti poľnohospodárov dodržiavať určité poľnohospodárske postupy, ako je obmedzovanie používania dusíkatých hnojív alebo udržiavanie minimálneho pokrytia pôdy

Režimy dobrovoľnej viazanej podpory

Režimy založené na ploche (napr. agroenvironmentálne a klimatické opatrenia, ekologické poľnohospodárstvo alebo zalesňovanie)
Poradenské služby (na podporu postupov prospešných na zmiernenie zmeny klímy)
Investičné opatrenia (napr. na zlepšenie hospodárenia s maštalným hnojom, dobrých životných podmienok zvierat alebo efektívnosti šľachtenia)

Zdroj: EDA na základe sledovania opatrení v oblasti klímy Komisiou.

13 Mnohé z opatrení, ktoré Komisia sleduje ako opatrenia prispievajúce k činnostiam v oblasti klímy, primárne riešia otázky biodiverzity, kvality vody a ovzdušia a sociálnych a hospodárskych potrieb.

14 V našej [osobitnej správe č. 31/2016](#) sme zistili, že Komisia nadhodnotila finančné prostriedky SPP vynaložené na opatrenia v oblasti klímy a že namiesto 26 % uvedených Komisiou by bol prezieravejší odhad na úrovni 18 %. Tento rozdiel vznikol najmä precenením vplyvu krížového plnenia na zmierňovanie zmeny klímy, ako aj tým, že pri niektorých priradených koeficientoch sa nedodržala zásada konzervatívneho odhadu. Komisia uznala možnosť nadhodnotenia a podhodnotenia významu niektorých výdavkov v oblasti klímy súčasnou metodikou, ale zastáva názor, že jej prístup

k sledovaniu klímy na posúdenie úrovne výdavkov v oblasti klímy v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka je správny.

15 Dlhodobým cieľom Komisie v oblasti SPP na obdobie 2014 – 2020 je znížiť emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva pod úroveň z roku 2013⁹. Komisia bližšie neurčila, aké zníženie emisií sa má dosiahnuť.

Stratégia Komisie na zintenzívnenie úsilia o zmiernenie zmeny klímy

16 Dňa 1. júna 2018 Komisia predložila legislatívny návrh SPP na obdobie 2021 – 2027. Komisia uviedla, že nová SPP „nastaví latku“ v oblasti posilňovania ochrany životného prostredia a klímy „ešte vyššie“¹⁰. Komisia navrhla nový model založený na výkonnosti, ktorý dáva členským štátom väčšiu zodpovednosť za návrh opatrení SPP. Členské štáty ich opíšu vo svojich tzv. strategických plánoch SPP, ktoré musí následne schváliť Komisia.

17 V decembri 2019 Komisia predložila Európsku zelenú dohodu, ktorá predstavuje plán, ako „urobiť z Európy prvý klimaticky neutrálny kontinent do roku 2050“. Na obdobie 2021 – 2027 Komisia navrhla vynaložiť 25 % rozpočtu EÚ na opatrenia v oblasti klímy, ale Rada zvýšila tento podiel na 30 %¹¹. Na *ilustrácii 8* sú znázornené stratégie a legislatívne návrhy vydané Komisiou v roku 2020 týkajúce sa opatrení na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050.

18 V decembri 2020 Komisia vydala odporúčania členským štátom k príprave navrhovaných strategických plánov SPP¹². V nich odporučila napríklad využívanie ekologických režimov na opätovné zavlážovanie odvodnených rašelinísk a na podporu presného a pôdoochranného poľnohospodárstva (s menším množstvom orby alebo úplne bez nej). V našej *osobitnej správe č. 18/2019* o emisiách skleníkových plynov v EÚ sme Komisii odporučili zabezpečiť, aby strategické plány pre oblasť poľnohospodárstva a využívania pôdy prispievali k dosahovaniu cieľových hodnôt stanovených do roku 2050, a overiť, či členské štáty stanovili pre tieto odvetvia primerané politiky a opatrenia.

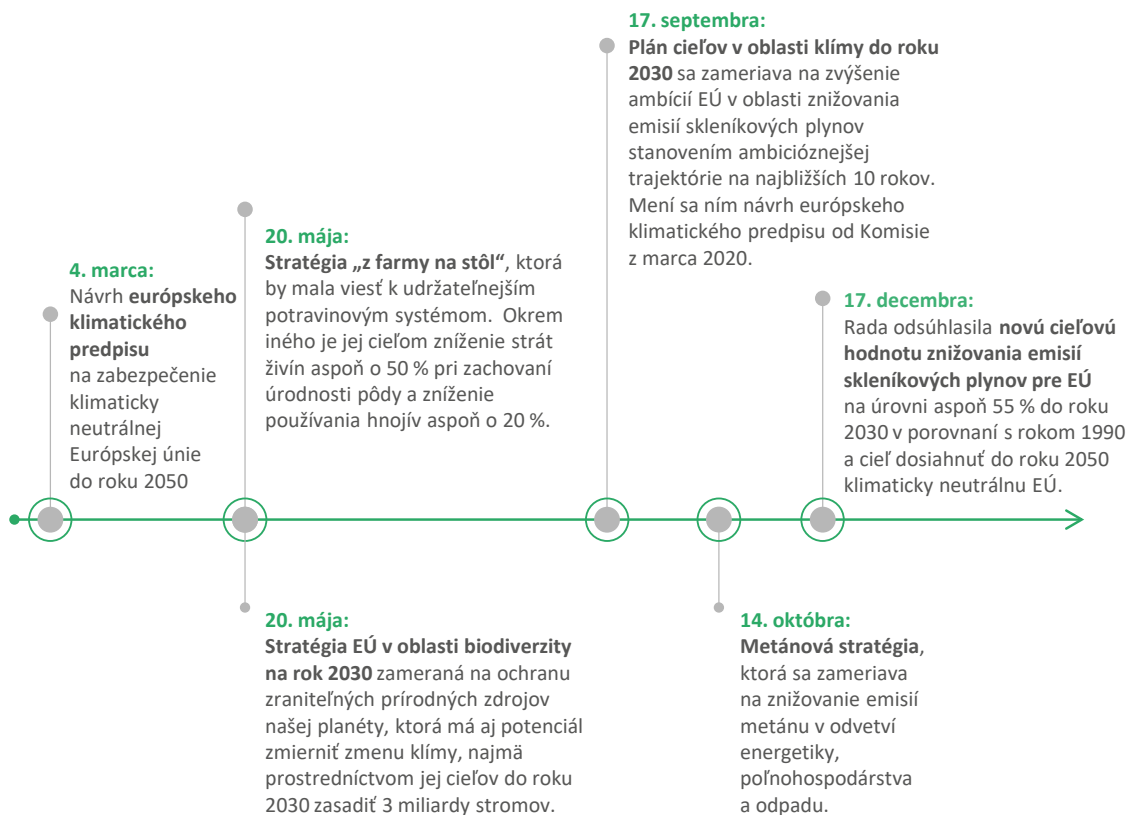
⁹ Výkaz odhadov Európskej komisie na rozpočtový rok 2020, s. 4/57.

¹⁰ Európska komisia: Rozpočet EÚ:SPP po roku 2020, s. 3.

¹¹ Európska rada: Závery zo zasadnutia Rady 17. – 21. júla 2020.

¹² Európska komisia: Odporúčania členským štátom, 2020.

Ilustrácia 8 – Stratégie, návrhy a dohody EÚ v oblasti zmeny klímy a poľnohospodárstva uverejnené v roku 2020

Zdroj: EDA na základe oznámení Komisie.

Rozsah auditu a audítorský prístup

19 Pre tento audit sme sa rozhodli z toho dôvodu, že Komisia v programovom období 2014 – 2020 vyčlenila takmer 26 % rozpočtu SPP (103 mld. EUR) na opatrenia v oblasti klímy. Okrem toho klíma patrila medzi najdôležitejšie témy politických rokovaní o budúcnosti SPP a v celi udržateľného rozvoja OSN č. 13 sa vyžadujú opatrenia na boj proti zmene klímy. Očakávame, že naše zistenia budú užitočné v kontexte cieľa EÚ dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu.

20 V rámci auditu sme skúmali, či sa z SPP v období 2014 – 2020 podporili postupy na zmiernenie zmeny klímy, ktoré majú potenciál znížiť emisie skleníkových plynov. Takisto sme skúmali, či SPP v období 2014 – 2020 stimulovala zavádzanie účinných zmierňujúcich postupov lepšie ako v období 2007 – 2013. Svoju činnosť sme zamerali na hlavné zdroje emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva: hospodárske zvieratá a skladovanie maštalného hnoja, aplikácia chemických hnojív a maštalného hnoja, obrábanie organických pôd a konverzia trávnych porastov a ornej pôdy.

21 Predmetom nášho auditu neboli projekty na zmiernenie zmeny klímy financované v rámci programov Horizont 2020 a LIFE. Z rozsahu auditu sme takisto vylúčili emisie z používania palív v poľnohospodárstve.

22 Dôkazy sme získali týmito spôsobmi:

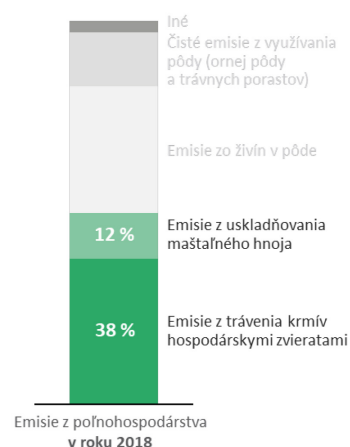
- preskúmanie údajov o týchto aspektoch: emisie skleníkových plynov v EÚ27; hospodárske zvieratá, obrábanie pôdy a používanie hnojív; programy rozvoja vidieka a správy Komisie o priamych platbách,
- rozhovory so zástupcami poľnohospodárov, MVO pôsobiach v oblasti ochrany životného prostredia a klímy a vnútroštátnymi orgánmi v Írsku, vo Francúzsku a Fínsku, ktoré sme zvolili na základe podielu ich emisií z poľnohospodárstva, ako aj poľnohospodárskych činností a prístupov k zmierňovaniu zmeny klímy a ukladaniu oxidu uhličitého,
- preskúmanie vedeckých štúdií posudzujúcich účinnosť rôznych postupov a technológií na zmiernenie zmeny klímy,
- administratívne kontroly emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v 27 členských štátoch a opatrení SPP vykonaných na ich zníženie alebo na sekvestráciu oxidu uhličitého v období 2014 – 2020,
- diskusie s odborníkmi v oblasti poľnohospodárstva a zmeny klímy na rozšírenie našich vedomostí a získanie vyjadrení k našim odhaľovaným zisteniam.

Pripomienky

23 Naše zistenia sme rozdelili do štyroch častí. V prvých troch častiach posudzujeme vplyv SPP v rokoch 2014 – 2020 na hlavné zdroje emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva: hospodárske zvieratá, aplikáciu chemických hnojív a maštalného hnoja a využívanie pôdy. V poslednej časti sa venujeme návrhu SPP na obdobie 2014 – 2020 a jej potenciálu znížiť emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva.

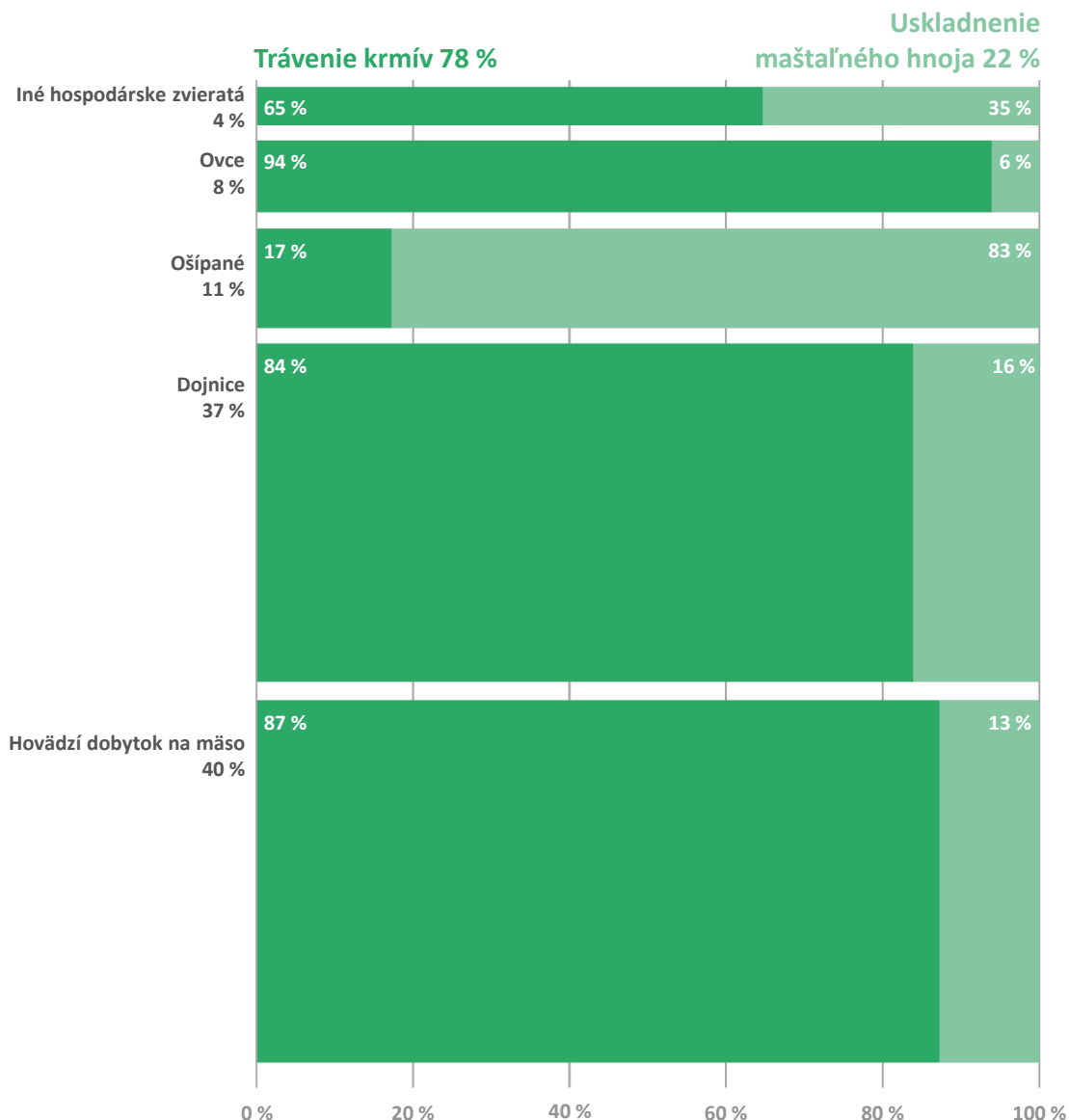
SPP neviedla k zníženiu emisií z hospodárskych zvierat

24 Skúmali sme, či v období 2014 – 2020 SPP došlo k celkovému zníženiu emisií skleníkových plynov z trávenia krmív a skladovania maštalného hnoja. Posúdili sme rozsah podpory v rámci SPP na účinné zmierňujúce postupy na zníženie týchto emisií. Takisto sme skúmali, či niektoré z režimov pomoci SPP neviedli k zvýšeniu emisií skleníkových plynov.

25 Emisie skleníkových plynov z hospodárskych zvierat v EÚ27 v rokoch 2010 až 2018 neklesli. Trávenie krmív predstavuje 78 % emisií z hospodárskych zvierat, zvyšných 22 % pochádza zo skladovania maštalného hnoja. Až 77 % emisií z hospodárskych zvierat pochádza z chovu hovädzieho dobytku na mäso a mlieko ([ilustrácia 9](#)).

Ilustrácia 9 – Zdroje emisií z hospodárskych zvierat v roku 2018

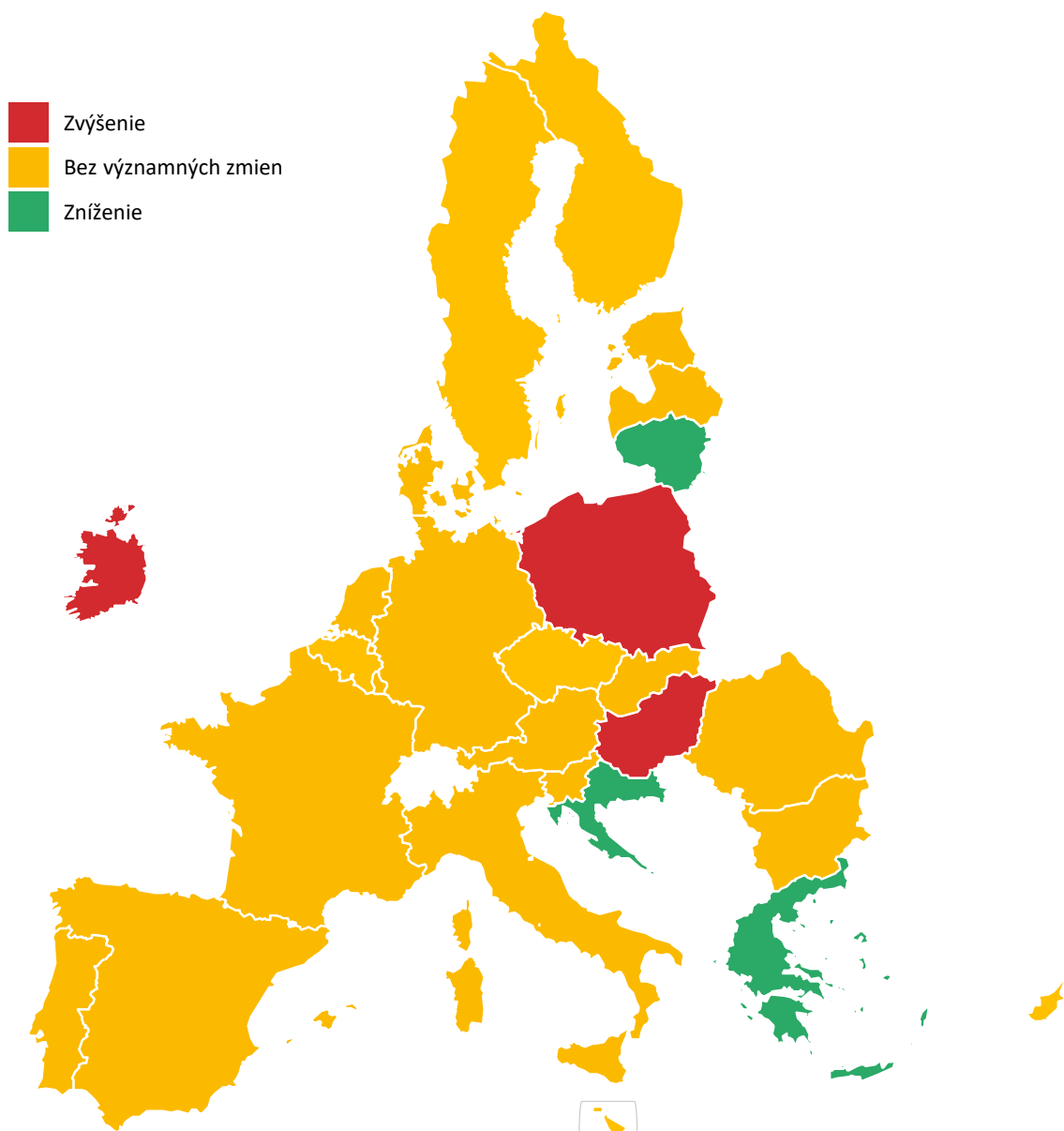

Zdroj: EDA na základe inventárov skleníkových plynov EÚ27.

Opatrenia SPP nezahrňajú zníženie počtu hospodárskych zvierat

26 Vo väčšine členských štátov sa emisie z hospodárskych zvierat nemenia. Len v Grécku, Chorvátsku a Litve došlo od roku 2010 do roku 2018 k výraznému zníženiu týchto emisií (*ilustrácia 10*). Tieto zníženia súviseli najmä s veľkým poklesom (približne o 30 %) počtu dojníc, a nie až tak s výsledkami cielených politík zmierňovania zmeny klímy v rámci SPP. V týchto troch krajinách zohrala hlavnú úlohu v uvedenom poklese nedostatočná konkurencieschopnosť. Na druhej strane, v Írsku, Maďarsku a Poľsku došlo k podstatnému zvýšeniu emisií.

Ilustrácia 10 – Trendy emisií z hospodárskych zvierat v rokoch 2010 – 2018

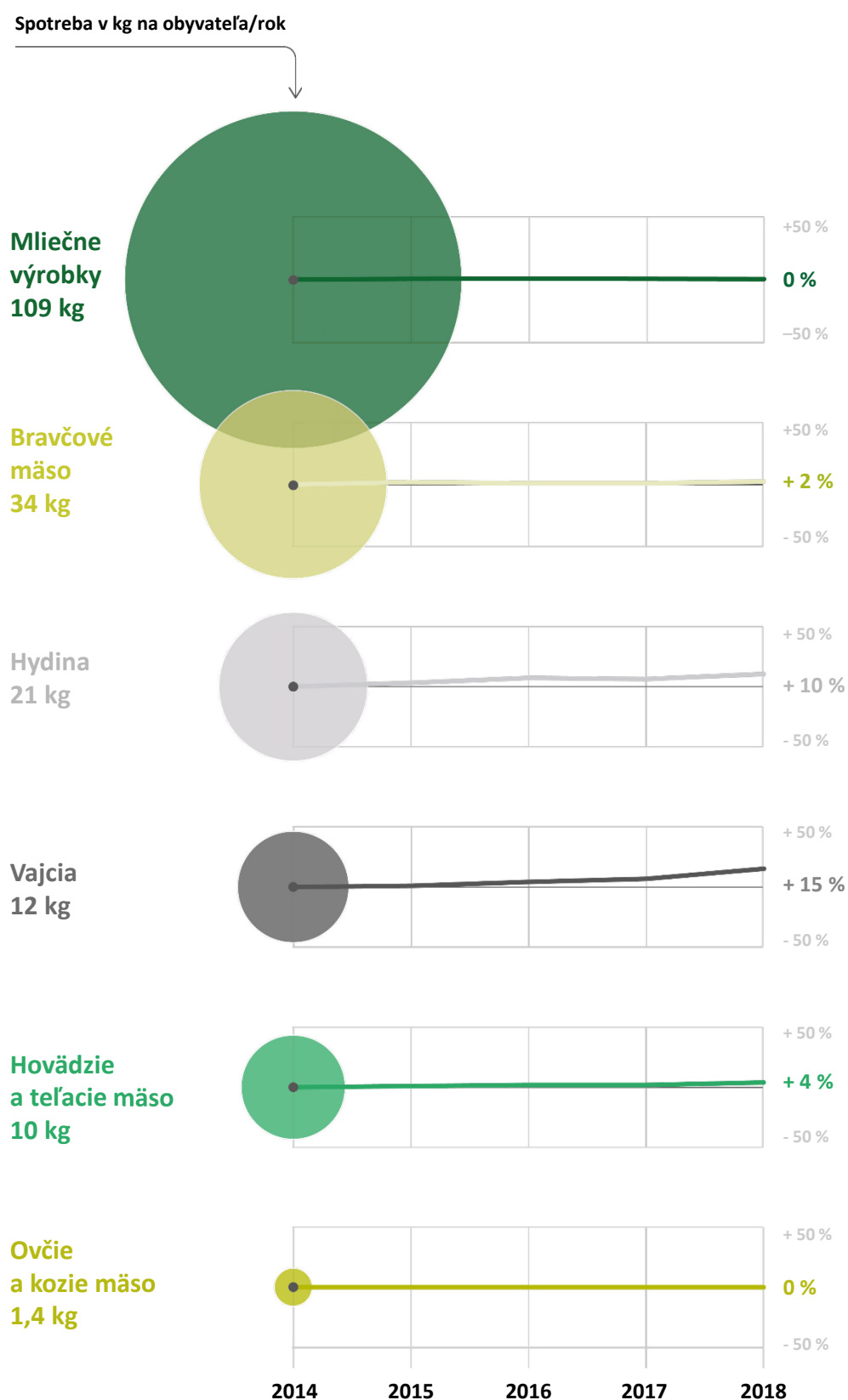
Zdroj: EDA na základe inventárov skleníkových plynov členských štátov.

27 Znížením objemu živočíšnej výroby by sa znížili emisie z trávenia krmív a skladovania maštalného hnoja, ale zároveň aj z hnojív používaných pri výrobe krmív. Znížením celkovej živočíšnej výroby v EÚ by sa znížili emisie skleníkových plynov v EÚ. Čistý vplyv by závisel od zmien v spotrebe živočíšnych produktov. Ak by to viedlo

k zvýšeniu dovozu, došlo by k určitému „úniku uhlíka“¹³. SPP sa však nesnaží obmedzovať počet hospodárskych zvierat ani neposkytuje stimuly na ich znižovanie. Trhové opatrenia SPP zahŕňajú podporu živočíšnych produktov, ktorých spotreba od roku 2014 neklesla (*ilustrácia 11*).

¹³ Poore, J. a Nemecek, T.: *Reducing food's environmental impacts through producers and consumers*, 2018; Springmann, M. a kol.: *Analysis and valuation of the health and climate change co-benefits of dietary change*, 2016; Westhoek, H. a kol.: *Food choices, health and environment: Effects of cutting Europe's meat and dairy intake*, 2014.

Ilustrácia 11 – Ročná spotreba živočíšnych produktov na osobu v EÚ neklesá

Zdroj: EDA na základe údajov z dokumentu Komisie Prospects for Agricultural Markets in the EU 2020 – 2030, 2020.

28 Uvedené trendy vychádzajú zo zásob dostupných pre spotrebiteľov, a teda zahŕňajú aj potravinový odpad. Ako sme uviedli v [osobitnej správe č. 34/2016](#), všeobecne sa uznáva, že vo svete približne jedna tretina potravín vyrobených pre ľudskú spotrebu skončí ako potravinový odpad alebo potravinové straty. V uvedenej správe sme dospeli k záveru, že SPP môže zohrávať úlohu v boji proti plytvaniu potravinami, a odporučili sme zahrnutie tejto témy do revízie SPP.

29 Vo svojej [stratégii „z farmy na stôl“](#) Komisia oznámila revíziu programu EÚ na propagáciu poľnohospodárskych výrobkov s cieľom podporiť udržateľnú výrobu a spotrebu. 22. decembra 2020 Komisia uverejnila [pracovný dokument útvarov Komisie¹⁴](#), v ktorom zhodnotila politiku propagácie. Naďalej skúma túto politiku s cieľom navrhnúť legislatívne zmeny v roku 2022. V stratégii „z farmy na stôl“ zvažila, ako by EÚ mohla v budúcnosti využiť svoj program propagácie na podporu najudržateľnejších uhlíkovo efektívnych metód živočíšnej výroby, ako aj na propagáciu stravovania založeného na rastlinách.

30 Pri našom preskúmaní štúdií sme nenašli účinné a schválené postupy, ako významne znížiť emisie z hospodárskych zvierat vznikajúce pri trávení krmív bez zníženia objemu výroby (niektoré krmné doplnkové látky by mohli byť účinné, ale neboli schválené regulačnými orgánmi). Mnohé postupy zamerané na šľachtenie zvierat, ich kŕmenie a starostlivosť o ich zdravie a plodnosť ponúkajú len pomalé výsledky s okrajovým potenciálom na zmiernenie zmeny klímy. Niektoré z týchto postupov podporujú rozširovanie výroby a môžu tak viesť k zvýšeniu čistých emisií ([rámcik 1](#)).

¹⁴ Commission Staff Working Document Evaluation of the impact of the EU agricultural promotion policy in internal and third countries markets SWD(2020) 401 final.

Rámček 1

Odrazový efekt a emisie z hospodárskych zvierat

Inovácie postupov hospodárenia a technológií môžu viesť k zvýšeniu efektívnosti poľnohospodárskej výroby z hľadiska skleníkových plynov. Napríklad pokroky v šľachtení dojníc viedli k zníženiu emisií na liter vyrobeného mlieka vďaka vyššiemu výnosu mlieka na kus hovädzieho dobytku. Takéto zvýšenie efektívnosti sa však priamo nepremiata do celkového zníženia emisií. Technologické zmeny v odvetví chovu hospodárskych zvierat totiž zároveň viedli k zníženiu výrobných nákladov na liter mlieka a následne k rozširovaniu výroby. Tento účinok známy ako tzv. *rebound effect* (odrazový efekt) znižuje výsledky technológií pri znižovaní emisií skleníkových plynov, ktoré by sa inak dosiahli, ak by nedošlo k rozšíreniu výroby. Nové emisie spôsobené rozšírením výroby môžu byť dokonca väčšie ako zníženie emisií dosiahnuté zvýšením efektívnosti, takže inovácie v konečnom dôsledku vedú k celkovému zvýšeniu emisií¹⁵.

31 Zistili sme štyri účinné postupy znižovania emisií z uskladneného maštalného hnoja (acidifikácia a chladenie hnoja, nepriepustné prikrývky na hnojiská a výroba bioplynu z maštalného hnoja). Niekoľko členských štátov poskytlo v rámci SPP podporu na tieto postupy pre malý počet poľnohospodárskych podnikov (*tabuľka 1*).

Tabuľka 1 – Členské štáty, ktoré v rámci SPP ponúkli v období 2014 – 2019 poľnohospodárom podporu na zmierňujúce postupy zamerané na zníženie emisií z uskladneného maštalného hnoja

Činnosť	Členské štáty	Poľnohospodárske podniky, ktoré využili podporu
Acidifikácia hnojovice	Dánsko	29
	Taliansko	1
	Poľsko	2
	Nemecko, Francúzsko, Lotyšsko, Litva	Nejasné údaje
Chladenie hnoja	Dánsko	30
	Estónsko	1
	Poľsko	2
	Fínsko	1
	Francúzsko, Taliansko, Rakúsko	Nejasné údaje

¹⁵ Matthews, A.: *Alan Matthews: How to move from our current land use structure to one that is compatible with our climate targets*, Farming Independent, 2018.

Činnosť	Členské štáty	Poľnohospodárske podniky, ktoré využili podporu
Nepriepustné prikryvky	Belgicko	13
	Dánsko	503
	Nemecko	829
	Estónsko	30
	Španielsko	344
	Taliansko	308
	Luxembursko	0
	Maďarsko	374
	Malta	16
	Poľsko	275
	Slovinsko	45
	Slovensko	7
	Fínsko	30
	Švédsko	5
	Francúzsko, Rakúsko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko	Nejasné údaje
Výroba bioplynu z maštalného hnoja	Belgicko	60
	Grécko	6
	Španielsko	0
	Francúzsko	51
	Chorvátsko	0
	Taliansko	20
	Maďarsko	129
	Fínsko	22
	Švédsko	20
	Litva, Poľsko, Rumunsko	Nejasné údaje

Zdroj: EDA na základe údajov poskytnutých členskými štátmi.

Viaceré opatrenia SPP spôsobujú udržiavanie alebo zvyšovanie emisií skleníkových plynov z hospodárskych zvierat

32 V priemere až 50 %¹⁶ príjmu špecializovaných chovateľov hovädzieho dobytku závisí od priamych platieb. Táto miera závislosti je vyššia ako v prípade poľnohospodárov obrábajúcich ornú pôdu.

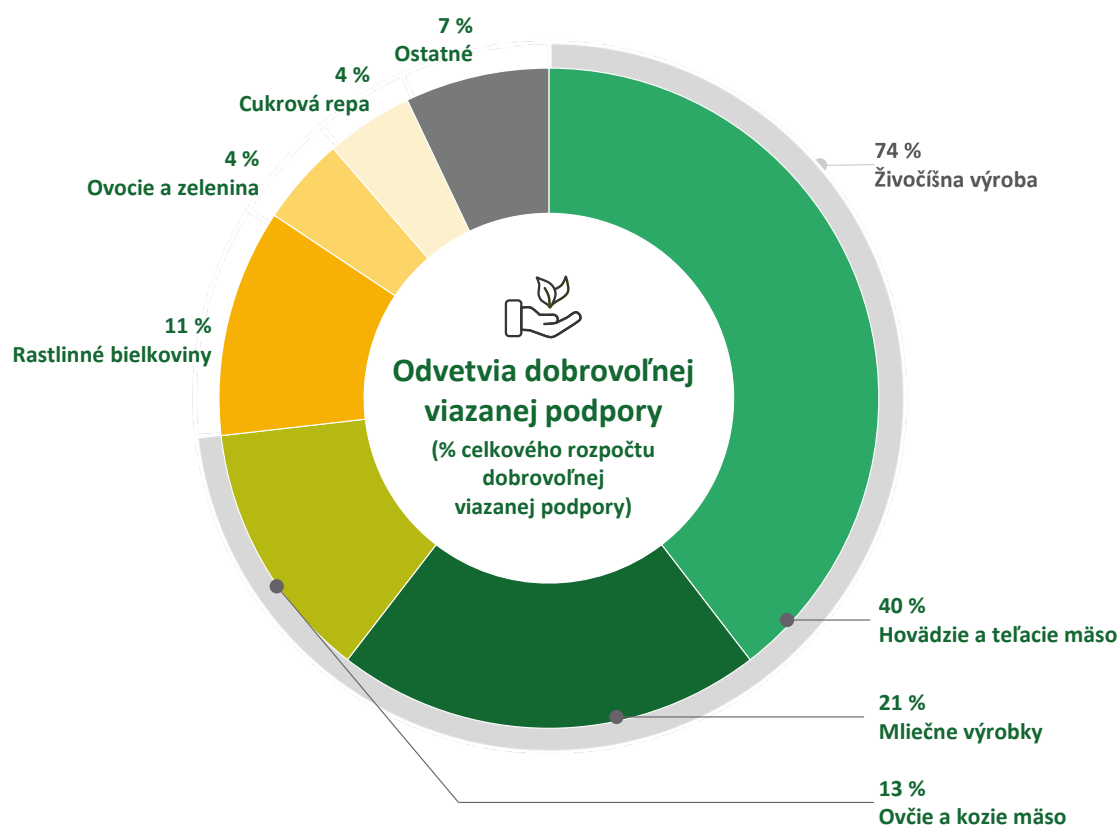
33 Všetky členské štáty okrem Nemecka poskytujú časť svojich priamych platieb (zväčša od 7 % do 15 %)¹⁷ vo forme dobrovoľnej viazanej podpory, z ktorej 74 % sa podporuje chov hospodárskych zvierat (*ilustrácia 12*). Dobrovoľná viazaná podpora nabáda na udržiavanie počtov hospodárskych zvierat, pretože v prípade ich zníženia by chovatelia dostali menej finančných prostriedkov. Na úrovni EÚ tvorí dobrovoľná viazaná podpora 10 % priamych platieb (4,2 mld. EUR ročne)¹⁸.

¹⁶ Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (GR AGRI): [Direct payments](#), 2018, s. 11.

¹⁷ Európska komisia: [Vysvetlenie SPP. Priame platby pre poľnohospodárov na obdobie 2015 – 2020](#), s. 6.

¹⁸ Európska komisia: [Voluntary Coupled Support](#), 2020, s. 2.

Ilustrácia 12 – Podiely jednotlivých odvetví na dobrovoľnej viazanej podpore

Zdroj: EDA na základe dokumentu Komisie: [Voluntary Coupled Support](#), 2020, s. 3.

34 Štúdia z roku 2020¹⁹ obsahuje odhad, že ak by sa rozpočet na dobrovoľnú viazanú podporu chovu hovädzieho dobytku, oviec a kôz prerozdelený na základné platby na poľnohospodársku pôdu, emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva v EÚ (bez emisií z využívania pôdy) by sa znížili o 0,5 %. Zo štúdie uskutočnenej v roku 2017²⁰ vyplynulo, že bez priamych platieb by emisie boli o 2,5 % nižšie, pričom až 84 % tohto zníženia by bolo výsledkom poklesu výroby hovädzieho mäsa a mlieka a súvisiaceho menšieho využívania hnojív na pasienkoch. Štúdia Komisie z roku 2017²¹ obsahuje odhad, že v prípade zastavenia priamych platieb by sa emisie z poľnohospodárstva znížili o 4,2 %, a ak by sa zrušila aj podpora rozvoja vidieka, dokonca až o 5,8 %. V tej istej štúdii sa odhaduje, že približne 7 % poľnohospodárskych plôch by sa sprístupnilo na územné zmierňujúce opatrenia, ako je zalesňovanie.

¹⁹ Jansson, T. a kol.: [Coupled Agricultural Subsidies in the EU Undermine Climate Efforts](#), 2020, s. 14.

²⁰ Brady, M. a kol.: [Impacts of Direct Payments](#), 2017, s. 70, 88-89.

²¹ Európska komisia: [Scenar 2030](#), 2017, s. 115, 144.

V týchto údajoch o znížení sa však neberie do úvahy možný účinok úniku emisií (pozri bod 27), ktorý sa v týchto troch štúdiách odhaduje na úrovni od 48 až po takmer 100 % (bez prekážok obchodu).

35 V štúdii z roku 2020²² sa zistilo, že emisie by v EÚ klesli o 21 %, ak by sa približne polovica priamych platieb vyplácala poľnohospodárom za znižovanie emisií skleníkových plynov. Dve tretiny tohto zníženia by boli výsledkom zmien vo výrobe, pričom najviac by sa znížila výroba hovädzieho, ovčieho a kozieho mäsa a krmovín. Zvyšná tretina zníženia by sa dosiahla vďaka zavedeniu zmierňujúcich postupov, medzi ktoré patrí využívanie technológií v mliekarenskom priemysle, pri výrobe bioplynu a v odvetví ošípaných, ako aj úhorovanie rašelinísk. Tieto prínosy by vyvážili zvýšenie emisií inde o približne 4 % súčasných emisií z poľnohospodárstva v EÚ, čo by viedlo k čistému zníženiu o 17 %.

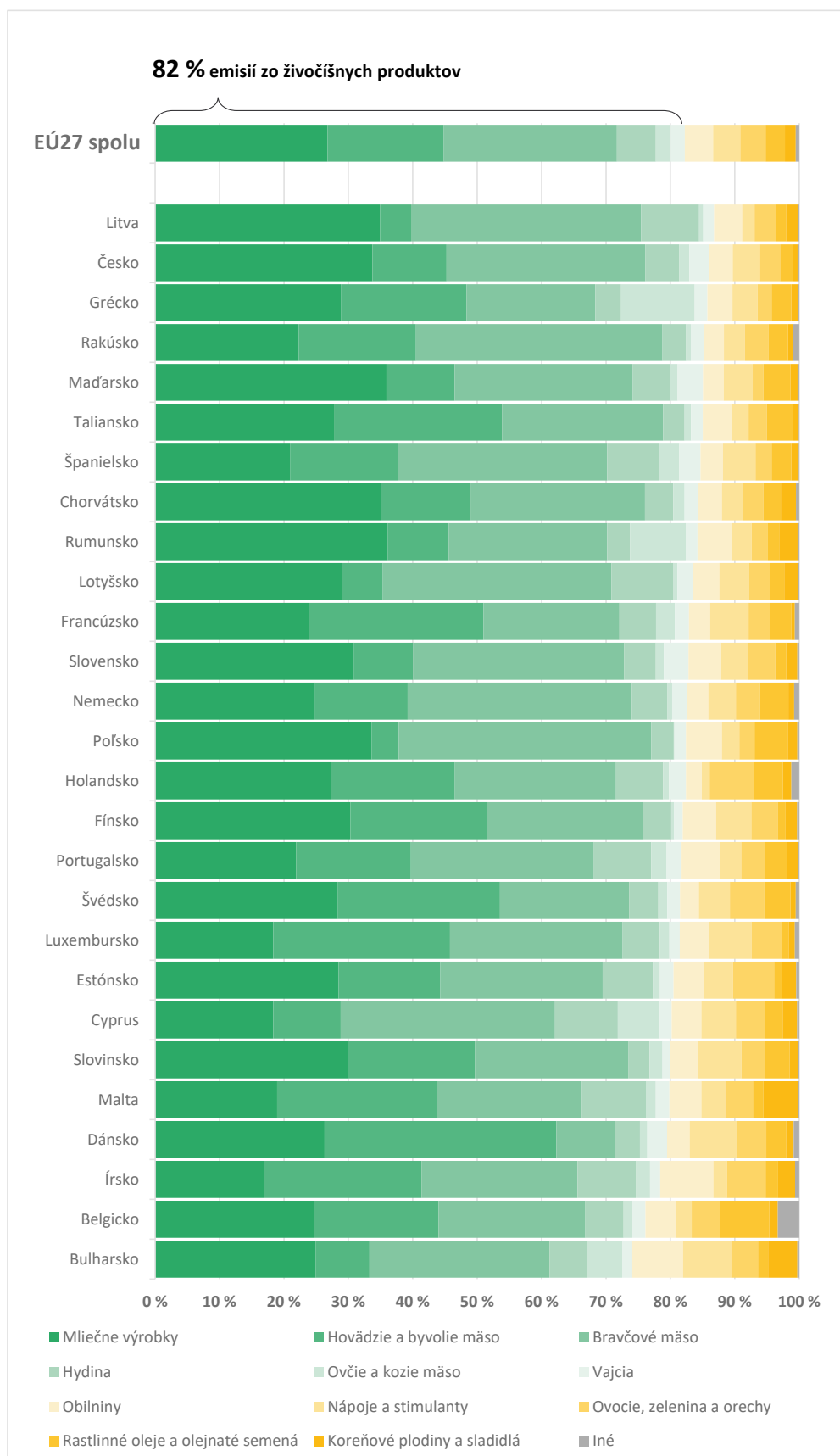
36 Ďalšie emisie pramena z odlesňovania spojeného s výrobou krmív, najmä sóje²³. Ak vezmeme do úvahy dovoz, podiel emisií pripísateľných výrobe živočíšnych produktov spotrebúvaných v EÚ sa ešte väčšmi zvýši (v porovnaní s emisiami pochádzajúcimi priamo z poľnohospodárstva v EÚ). Pri zohľadnení dovozu predstavujú živočíšne produkty odhadom 82 % uhlíkovej stopy (*ilustrácia 13*), ale len 25 % kalorickej hodnoty priemernej stravy v EÚ²⁴.

²² Himics, M. a kol.: *Setting Climate Action as the Priority for the Common Agricultural Policy: A Simulation Experiment*, 2020, s. 58 – 60.

²³ Sandström, V. et al.: *The role of trade in the greenhouse gas footprints of EU diets*, 2018, s. 51.

²⁴ FAOSTAT: *Bilancia potravín*, 2020.

Ilustrácia 13 – Uhlíková stopa potravín v strave v EÚ

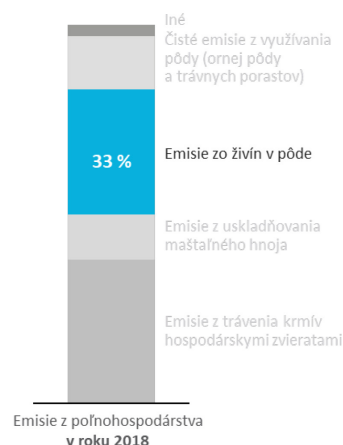

Zdroj: Sandström, V. et al.: *The role of trade in the greenhouse gas footprints of EU diets*, 2018, s. 55 (vypracované na základe údajov od V. Sandströma).

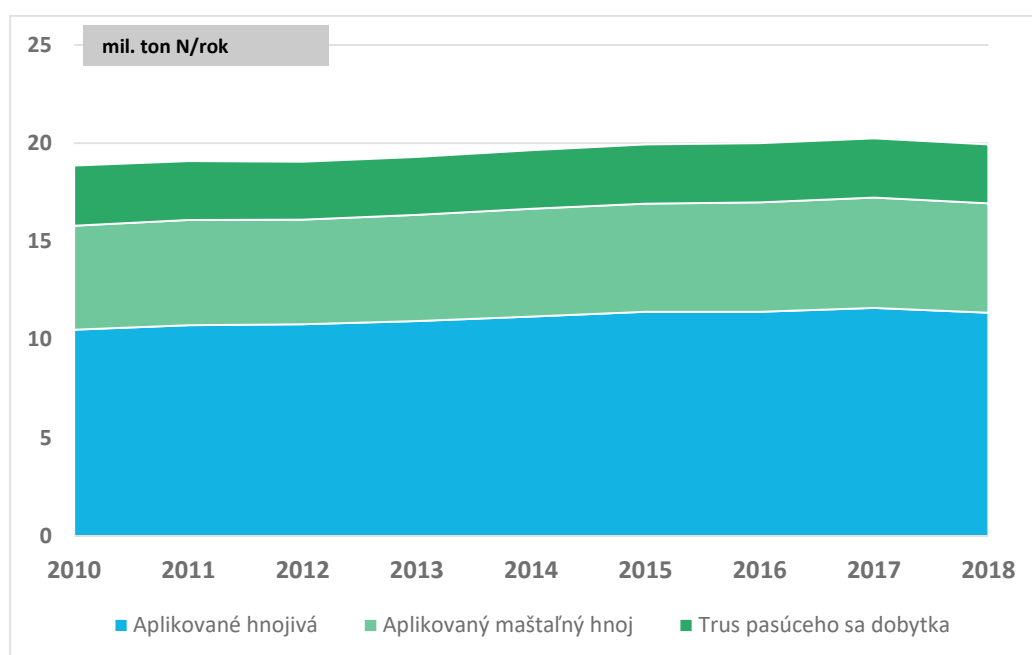
Emisie z hnojív a maštalného hnoja na pôde stúpajú

37 Posudzovali sme, či opatrenia SPP v období 2014 – 2020 viedli k zníženiu emisií skleníkových plynov z aplikácie chemických hnojív a maštalného hnoja.

38 Aplikácia chemických hnojív a maštalného hnoja spolu s trusom pasúceho sa dobytku tvoria väčšinu emisií skleníkových plynov zo živín v pôde. Od roku 2010 do roku 2018 vzrástli emisie zo živín v pôde o 5 %. Tento nárast je spôsobený predovšetkým zvýšeným používaním hnojív, zatiaľ čo ďalší hlavný zdroj emisií – maštalný hnoj – ostáva na stabilnejšej úrovni (*ilustrácia 14*).

Ilustrácia 14 – Aplikácia chemických hnojív a maštalného hnoja

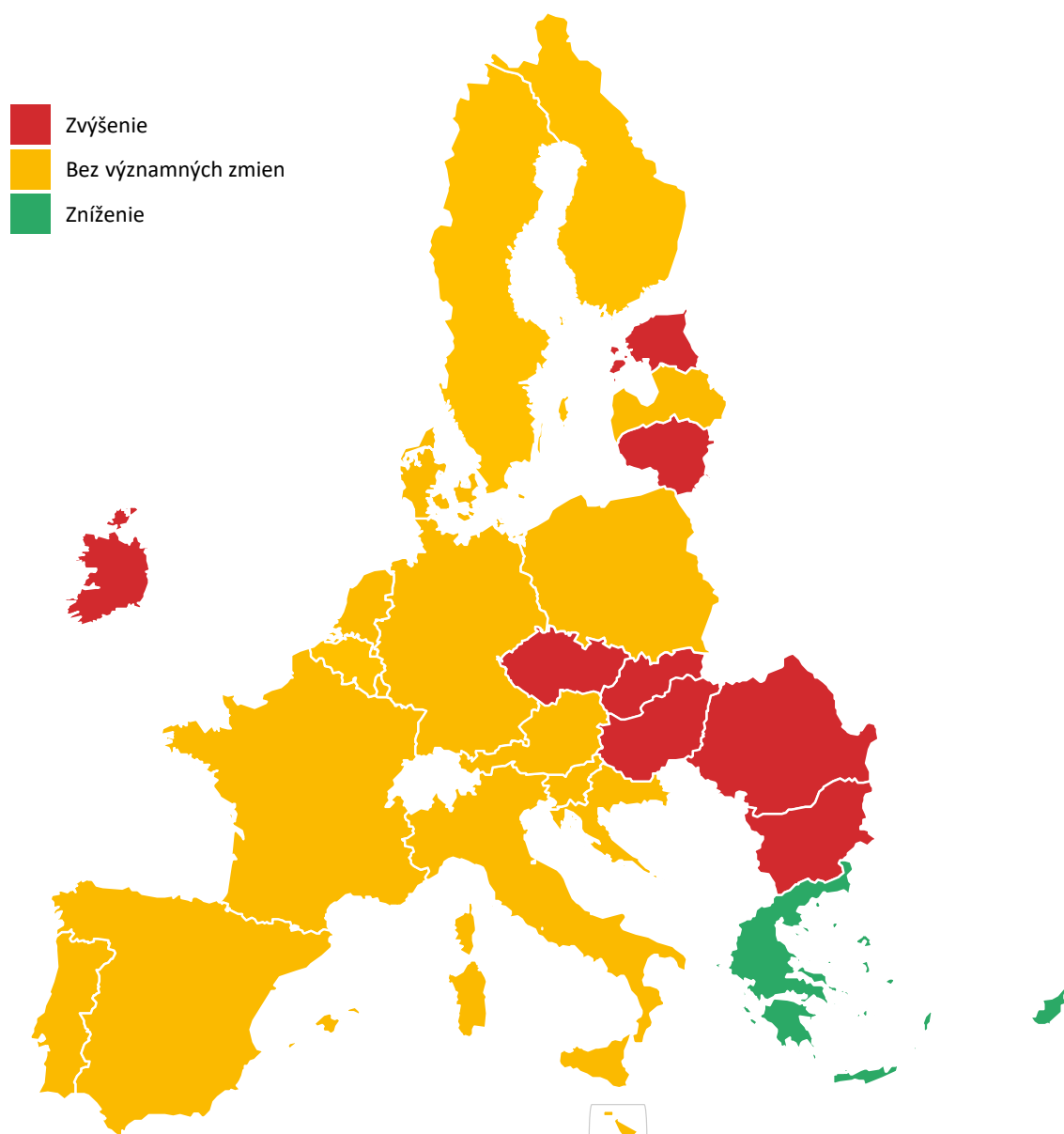

Zdroj: EDA na základe inventárov skleníkových plynov EÚ27.

39 V rokoch 2010 až 2018 sa emisie z chemických hnojív a maštalného hnoja zvýšili v ôsmich členských štátoch (*ilustrácia 15*). K najväčšiemu zvýšeniu (o viac ako 30 %) došlo v Bulharsku, Česku, Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku. Len v Grécku a na Cypre došlo k zreteľnému poklesu emisií. Za týmito trendmi na úrovni krajín stoja takmer výhradne zmeny v používaní chemických hnojív. Do skupiny členských štátov, ktoré nevykázali žiadne alebo aspoň nie významné zmeny, patria štáty s najvyššími

emisiami skleníkových plynov z poľnohospodárstva na hektár využívanej poľnohospodárskej pôdy²⁵.

Ilustrácia 15 – Trendy emisií zo živín v pôde v rokoch 2010 – 2018

Zdroj: EDA na základe inventárov skleníkových plynov členských štátov.

²⁵ Európska komisia: Príloha 2 k odporúčaniam pre členské štáty týkajúcim sa ich strategických plánov pre spoločnú poľnohospodársku politiku, 2020.

Výnimky zo smernice o dusičnanoch čiastočne vyrovnávajú jej pozitívny vplyv na emisie z aplikácie maštalného hnoja

40 Keďže dotácie nie sú spojené so znižovaním živočíšnej výroby (body 26 – 34), neklesajú ani množstvá maštalného hnoja (*ilustrácia 14*). Stabilná úroveň živočíšnej výroby takisto prispieva k udržiavaniu vysokej miery využívania hnojív, keďže živočíšne produkty si vyžadujú viac dusíka ako rastlinné potravinové výrobky²⁶.

41 V rámci SPP poľnohospodári podliehajú pravidlám tzv. krížového plnenia (bod 77). Povinná požiadavka týkajúca sa hospodárenia (SMR) 1 – ochrana vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov – sa týka dodržiavania smernice o dusičnanoch²⁷, ktorá sa vzťahuje na všetkých poľnohospodárov bez ohľadu na to, či poberajú podporu v rámci SPP alebo nie. V smernici o dusičnanoch sa požaduje vyvážené používanie hnojív, stanovujú sa v nej limity na množstvá aplikovaného maštalného hnoja a vymedzujú sa obdobia zákazu ich aplikácie. V štúdii vykonanej v roku 2011 pre Komisiu²⁸ sa dospelo zisteniu, že bez smernice o dusičnanoch by celkové emisie N₂O v EÚ boli v roku 2008 o 6,3 % vyššie, a to najmä vplyvom zvýšenia celkového množstva dusíka vyplavovaného do pôdy a povrchových vôd.

42 K roku 2020 mali štyri krajiny (Belgicko, Dánsko, Írsko a Holandsko) udelenú výnimku zo smernice o dusičnanoch, pokiaľ ide o limit na aplikáciu maštalného hnoja. Tieto štyri krajiny patria medzi najväčších producentov emisií skleníkových plynov na hektár využívanej poľnohospodárskej pôdy²⁹. Výnimky môžu zahŕňať podmienky, ktoré by mohli vyvažovať negatívny vplyv aplikácie väčšieho množstva maštalného hnoja do pôdy, než je bežne povolené. V štúdii z roku 2011 sa odhadlo, že výnimky vedú k zvýšeniu emisií plynného dusíka do 5 % a k zvýšeniu emisií N₂O až do 2 %.

43 Analyzovali sme informácie o výnimkách zo smernice o dusičnanoch, ktoré nám poskytli írské orgány (*ilustrácia 16*). Od roku 2014 sa plocha, na ktorú sa v Írsku

²⁶ Sutton, M. A. a kol.: *Too much of a good thing*, 2011, s. 161; Westhoek, H. et al.: *Food choices, health and environment: Effects of cutting Europe's meat and dairy intake*, 2014, s. 202.

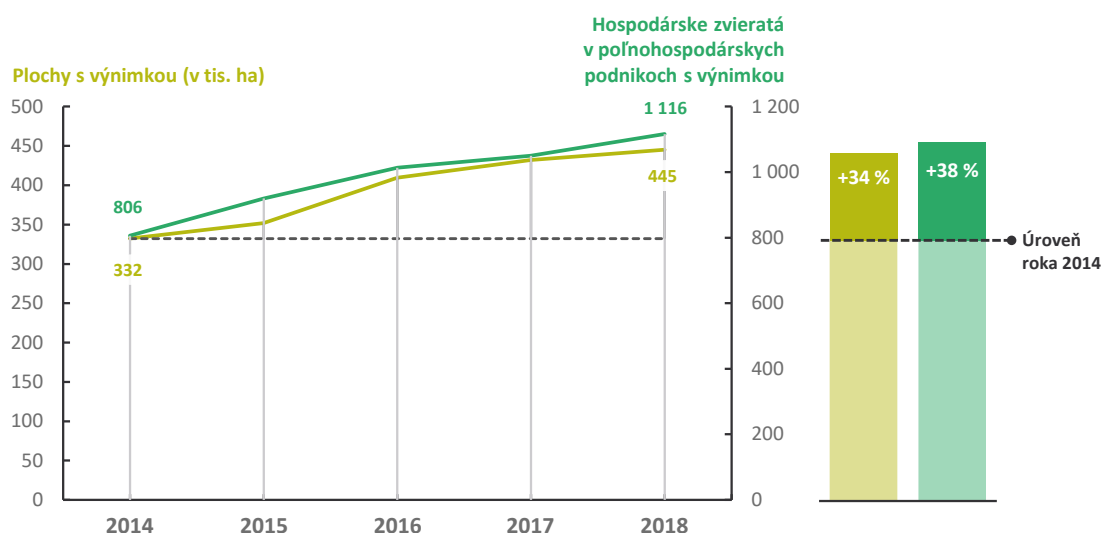
²⁷ Smernica Rady č. 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov.

²⁸ Alterra, Wageningen UR: *The impact of the Nitrates Directive on gaseous N emissions*, 2010, s. 7, 68.

²⁹ Európska komisia: *Príloha 2 k odporúčaniam pre členské štáty týkajúcim sa ich strategických plánov pre spoločnú poľnohospodársku politiku*, 2020.

vzťahujú výnimky, zväčšila o 34 % a počet kusov zvierat v poľnohospodárskych podnikoch s výnimkami sa zvýšil o 38 %. V tom istom období sa emisie z chemických hnojív zvýšili o 20 %, emisie z maštalného hnoja aplikovaného do pôdy o 6 % a nepriame emisie spôsobené vyplavovaním a odtokom látok o 12 %.

Ilustrácia 16 – Vývoj plôch, na ktoré sa vzťahujú výnimky zo smernice o dusičnanech, a súvisiacich počtov hospodárskych zvierat v Írsku

*prepočítané EDA (v tis. ks hospodárskych zvierat)

Zdroj: EDA na základe [Nitrates Derogation Review 2019: report of the Nitrates Expert Group](#), júl 2019, s. 12.

44 Pri preskúmaní štúdií sme nezistili účinné postupy na zníženie emisií skleníkových plynov z aplikácie maštalného hnoja do pôdy okrem zníženia objemu aplikovaného množstva. V rámci SPP sa podporujú postupy zamerané na aplikáciu maštalného hnoja blízko k povrchu alebo do pôdy (napr. vlečné hadicové/radlicové aplikátory hnojiva). Takýmito postupmi je možné účinne znížiť emisie amoniaku, ale nie sú účinné v prípade skleníkových plynov a môžu ich dokonca zvýšiť³⁰.

³⁰ Emmerling, C. a kol.: [Meta-Analysis of Strategies to Reduce NH₃ Emissions from Slurries in European Agriculture and Consequences for Greenhouse Gas Emissions](#), 2020, s. 8 – 9.

SPP nevedla k zníženiu používania chemických hnojív

45 V rámci SPP sa podporujú mnohé poľnohospodárske postupy zamerané na znížovanie používania hnojív. V nasledujúcich bodoch sa pozrieme na päť poľnohospodárskych postupov a súvisiacu podporu z SPP v období 2014 – 2019 (individuálne posúdenie týchto činností sa nachádza v [tabuľke 2](#) a bodoch [46 – 51](#)):

- o na dva z týchto postupov sa z SPP poskytla značná podpora, ale ich účinnosť pri zmierňovaní zmeny klímy je podľa nášho preskúmania štúdií nejasná (ekologické poľnohospodárstvo a zrnové strukoviny),
- o a tri z týchto postupov sme určili ako účinné pri zmierňovaní zmeny klímy, ale v rámci SPP sa na ne poskytla len minimálna podpora (krmné strukoviny, technológia variabilného podielu dusíka a inhibítory nitrifikácie).

Tabuľka 2 – V rámci SPP sa len zriedka podporujú účinné postupy na zmiernenie zmeny klímy v súvislosti s používaním chemických hnojív

Činnosť/technológia	Vplyv SPP na zavádzanie	Účinnosť pri zmierňovaní zmeny klímy
Ekologické poľnohospodárstvo	stredný	nejasné
Pestovanie zrnových strukovín (orná pôda)	stredný	nejasné
Krmné strukoviny (trávne porasty)	žiadny až minimálny	účinné
Technológia variabilného podielu dusíka	žiadny až minimálny	účinné
Inhibítory nitrifikácie	žiadny až minimálny	účinné

Zdroj: EDA na základe údajov poskytnutých členskými štátmi za rok 2019.

SPP priniesla podporu ekologického poľnohospodárstva a pestovania zrnových strukovín, ale ich vplyv na používanie hnojív je nejasný

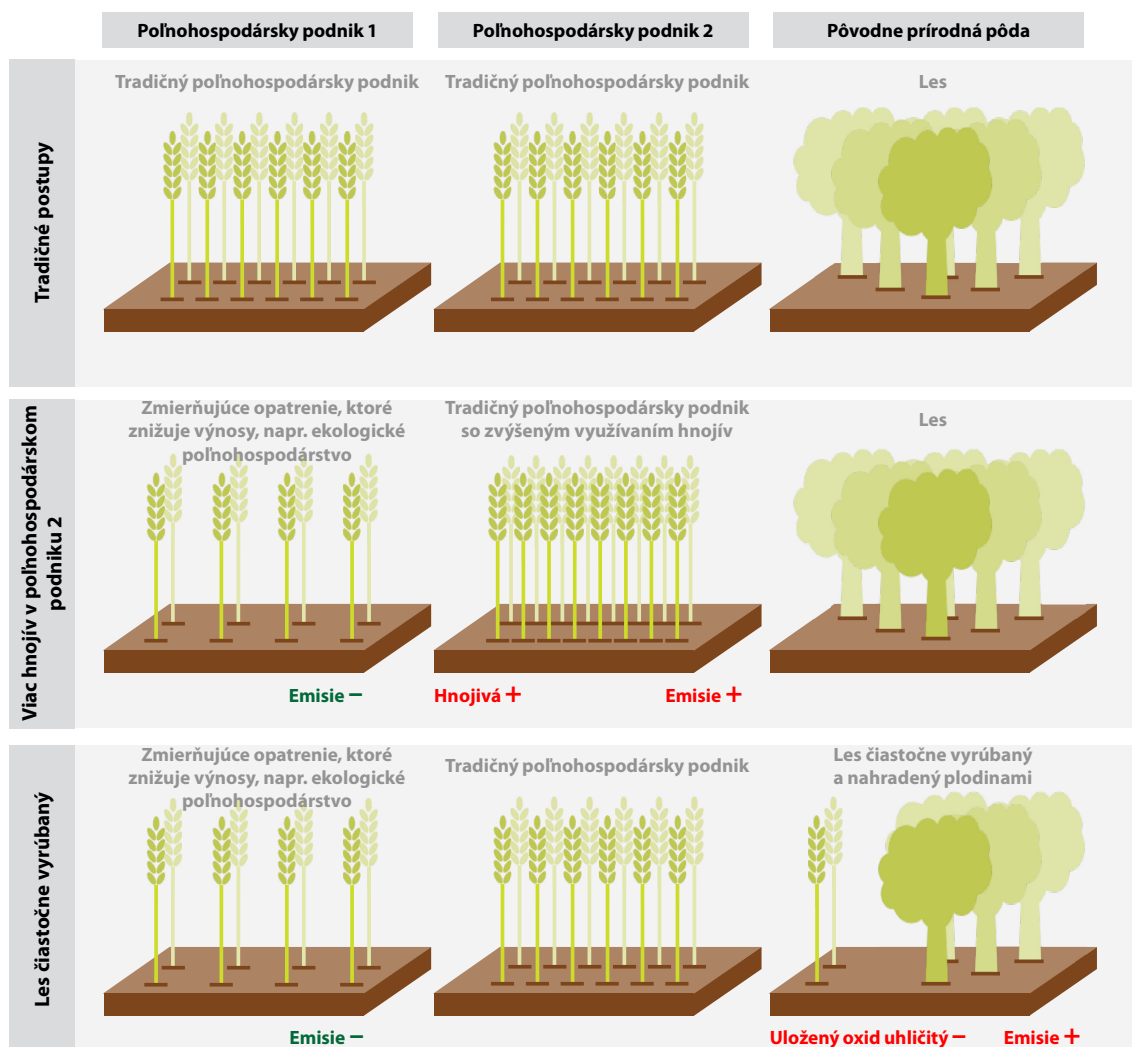
46 V ekologickom poľnohospodárstve nie je povolené používanie chemických hnojív. Prechod z tradičného poľnohospodárstva na ekologické však nie vždy vedie k zníženiu emisií skleníkových plynov. Existujú dva hlavné scenáre takehoto prechodu, pričom

pri obidvoch existujú pochybnosti, či ich rozširovanie znížilo emisie skleníkových plynov:

- o Ak na ekologické poľnohospodárstvo prejde tradičný poľnohospodár, ktorý používal málo hnojív (napríklad pri pasení v horách), vplyv na emisie bude len malý.
- o Ak na ekologické poľnohospodárstvo prejde poľnohospodár, ktorý používal väčšie množstvo hnojív, emisie z jeho poľnohospodárskeho podniku sa znížia výrazne. Nižšie výnosy ekologických poľnohospodárskych podnikov však môžu podnietiť iné poľnohospodárske podniky, aby používali viac hnojív alebo pôdy, a tak zvýšili svoju produkciu – a emisie³¹ (*ilustrácia 17*).

³¹ Kirchmann, H.: *Why organic farming is not the way forward*, 2019, s. 24 – 25; Smith, L. G. et al.: *The greenhouse gas impacts of converting food production in England and Wales to organic methods*, 2019, s. 5.

Ilustrácia 17 – Postupy, pri ktorých dochádza k znižovaniu výnosov, môžu viesť k presunu emisií skleníkových plynov do iných poľnohospodárskych podnikov

Zdroj: EDA na základe dokumentu Svetového inštitútu pre zdroje: [Regenerative Agriculture: Good for Soil Health, but Limited Potential to Mitigate Climate Change](#).

47 SPP prostredníctvom pomoci na rozvoj vidieka prispela k rozšíreniu ekologického poľnohospodárstva z 5,9 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ v roku 2012 na 8,5 % v roku 2019. Nenašli sme však spoľahlivé dôkazy o vplyve tohto rozšírenia na používanie hnojív a maštalného hnoja alebo na emisie skleníkových plynov.

48 Zrnové strukoviny majú v porovnaní s ostatnými plodinami menšie požiadavky na hnojenie dusíkom, pretože majú schopnosť viazať dusík biologicky zo vzduchu. Všetky členské štáty okrem Dánska ponúkli v rámci SPP podporu zrnových strukovín, a to v rámci ekologizácie, dobrovoľnej viazanej podpory alebo pomoci na rozvoj vidieka. Podľa Eurostatu sa podiel poľnohospodárskej pôdy využívanej na pestovanie zrnových strukovín od roku 2010 do roku 2018 zväčšil z 2,8 % na 3,8 % všetkej

poľnohospodárskej pôdy v EÚ. Pri podpore pestovania zrnových strukovín narážame na podobné kompromisy ako v prípade ekologického poľnohospodárstva: ak sa strukovinami nahradia plodiny, na ktoré sa používalo málo hnojív, nedôjde k žiadnemu veľkému vplyvu na používanie hnojív. Ak sa nimi nahradia väčšími hnojené plodiny, existuje riziko presunu emisií do iných poľnohospodárskych podnikov (*ilustrácia 17*). Údaje na úrovni poľnohospodárskych podnikov o vplyve pestovania zrnových strukovín podporovaných v rámci SPP na používanie hnojív nie sú k dispozícii.

Podpora z SPP na účinné zmierňujúce postupy je nízka

49 Na trávnych porastoch možno pestovať krmné strukoviny, ako je ďatelina a lucerna siata, ktoré majú vďaka svojej schopnosti viazať dusík zo vzduchu nižšie nároky na hnojivá. Na rozdiel od zrnových strukovín si krmné strukoviny dokážu získavať zo vzduchu väčšie množstvo dusíka a neznižujú výnosy trávnych porastov, takže nevzniká riziko presunu emisií do iných poľnohospodárskych podnikov. Podľa informácií poskytnutých členskými štátmi odhadujeme maximálne pokrytie tohto postupu na 0,5 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ.

50 Technológia variabilného podielu dusíka je osobitný typ presného poľnohospodárstva, pri ktorom sa aplikácia hnojiva v rámci jedného poľa prispôbuje potrebám plodín. Podľa JRC³² môže táto technológia viesť k zníženiu používania hnojív približne o 8 % bez zníženia výnosov³³. Podľa informácií poskytnutých členskými štátmi využilo v období 2014 – 2019 v rámci SPP podporu tejto činnosti deväť z nich (Belgicko, Česko, Nemecko, Španielsko, Taliansko, Lotyšsko, Poľsko, Slovensko a Švédsko) v 0,01 % poľnohospodárskych podnikov EÚ.

51 Inhibítory nitrifikácie sú zlúčeniny, ktoré spomaľujú premenu amoniaku na dusík, čím sa znižujú emisie N_2O . S odhadovaným priamym znížením emisií N_2O približne o 40 % bez vplyvu na výnosy môžu byť účinnou zmierňujúcou technológiou. Osobitne účinné sú, ak sa používajú spoločne s inhibítormi ureázy³⁴. V rámci auditu sme však zistili, že na používanie inhibítorov nitrifikácie sa v rámci SPP žiadna podpora nevyužila.

³² Európska komisia: [The contribution of precision agriculture technologies to farm productivity and the mitigation of greenhouse gas emissions in the EU](#), 2019, s. 9 – 10, 23.

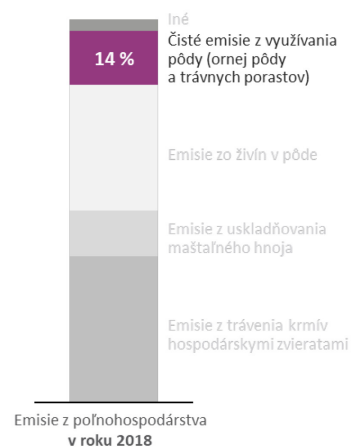
³³ Balafoutis, A. et al.: [Precision Agriculture Technologies Positively Contributing to GHG Emissions Mitigation, Farm Productivity and Economics](#), 2017.

³⁴ Lam, S. K. et al.: [Using nitrification inhibitors to mitigate agricultural \$N_2O\$ emission: a double-edged sword?](#), 2016, s. 486 – 488.

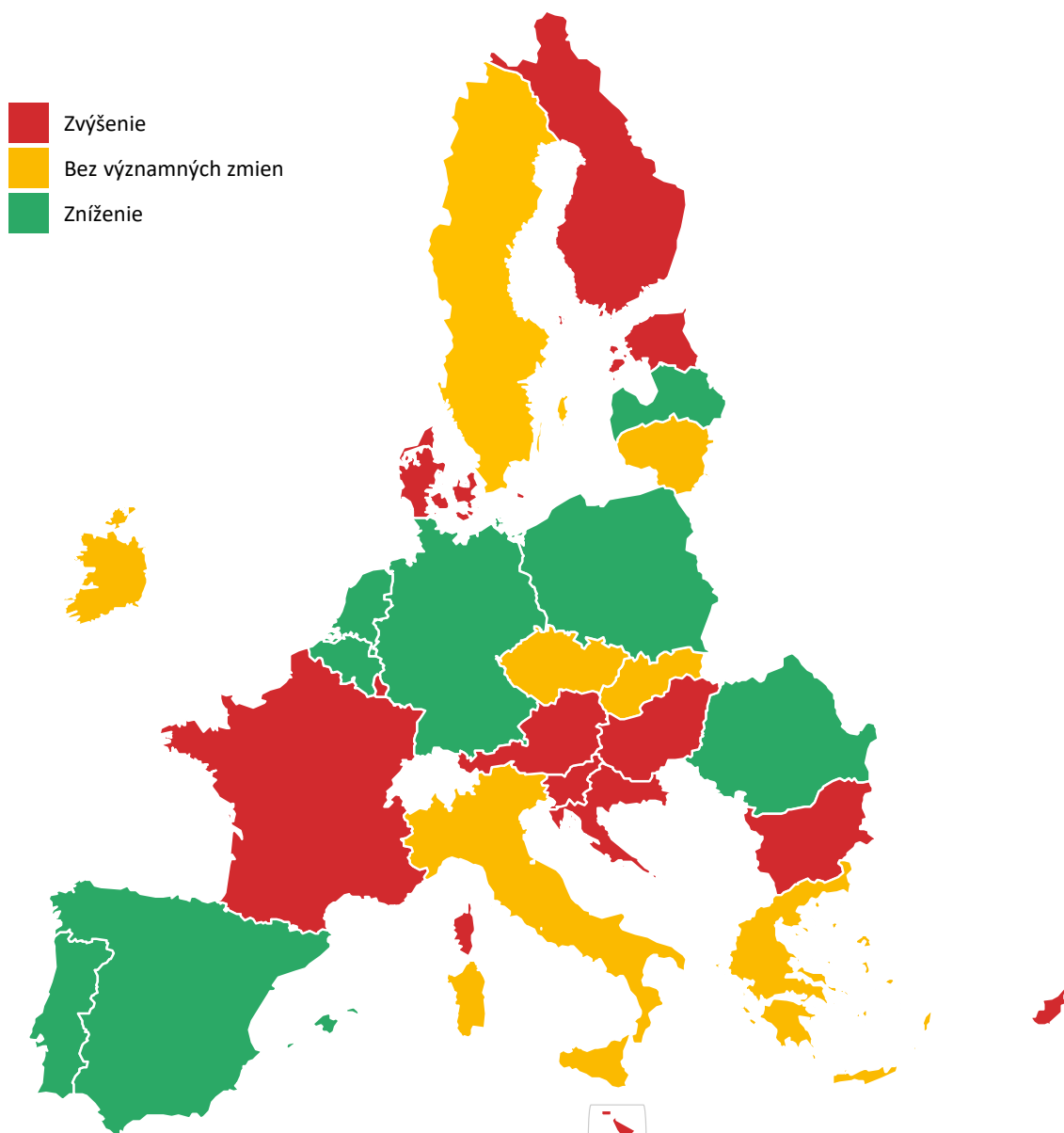
Opatrenia v rámci SPP neviedli k celkovému zníženiu obsahu uhlíka v pôdach a rastlinách

52 Skúmali sme, či opatrenia SPP v období 2014 – 2020 podporili zníženie emisií z využívania pôdy alebo zvýšenie sekvestrácie uhlíka na trávnych porastoch a ornej pôde. Posudzovali sme pri tom, či sa z SPP podporili zmierňujúce postupy s potenciálom významne prispieť k zmierneniu zmeny klímy a či viedla k zvýšeniu ich zavádzania.

53 Od roku 2010 čisté emisie z ornej pôdy a trávnych porastov neklesajú. V siedmich členských štátoch boli emisie ustálené alebo kolísali bez zreteľných trendov, zatiaľ čo v dvanástich krajinách sa zvýšili a v ďalších ôsmich sa znížili (*ilustrácia 18*).

Ilustrácia 18 – Trendy emisií z využívania pôdy v rokoch 2010 – 2018

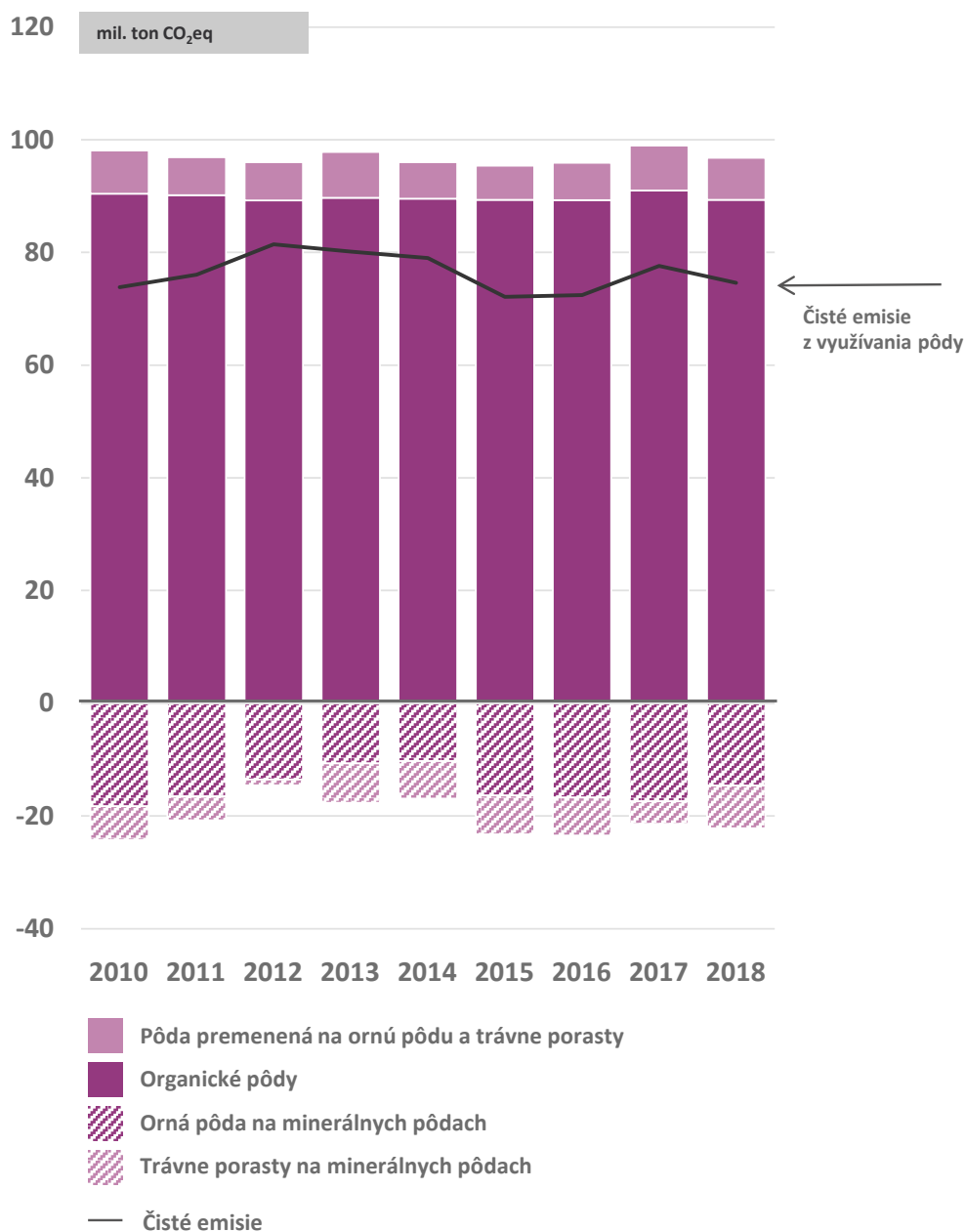
Zdroj: EDA na základe inventárov skleníkových plynov členských štátov.

54 Emisie z využívania pôdy závisia od typu pôdy. Organické pôdy sú obzvlášť bohaté na obsah organickej hmoty a identifikujú sa podľa osobitných parametrov³⁵. Všetky ostatné typy pôd sa považujú za minerálne pôdy. Z *ilustrácie 19* vyplýva, že obrábané organické pôdy sú hlavným zdrojom emisií z využívania pôdy. Emisie z organických pôd ostávajú približne na rovnakej úrovni – od roku 2010 do roku 2018 klesli o 1 %.

³⁵ Organické pôdy sú vymedzené vo zväzku 4, kapitole 3, prílohe 3A.5 [usmernení IPCC pre národné inventúry skleníkových plynov z roku 2006](#) (usmernenia IPCC z roku 2006).

Odstraňovanie z ornej pôdy a trávnych porastov na minerálnych pôdach kleslo od roku 2010 o viac než 8 %.

Ilustrácia 19 – Emisie a ich odstraňovanie z organických a minerálnych pôd

Zdroj: EDA na základe inventárov skleníkových plynov členských štátov.

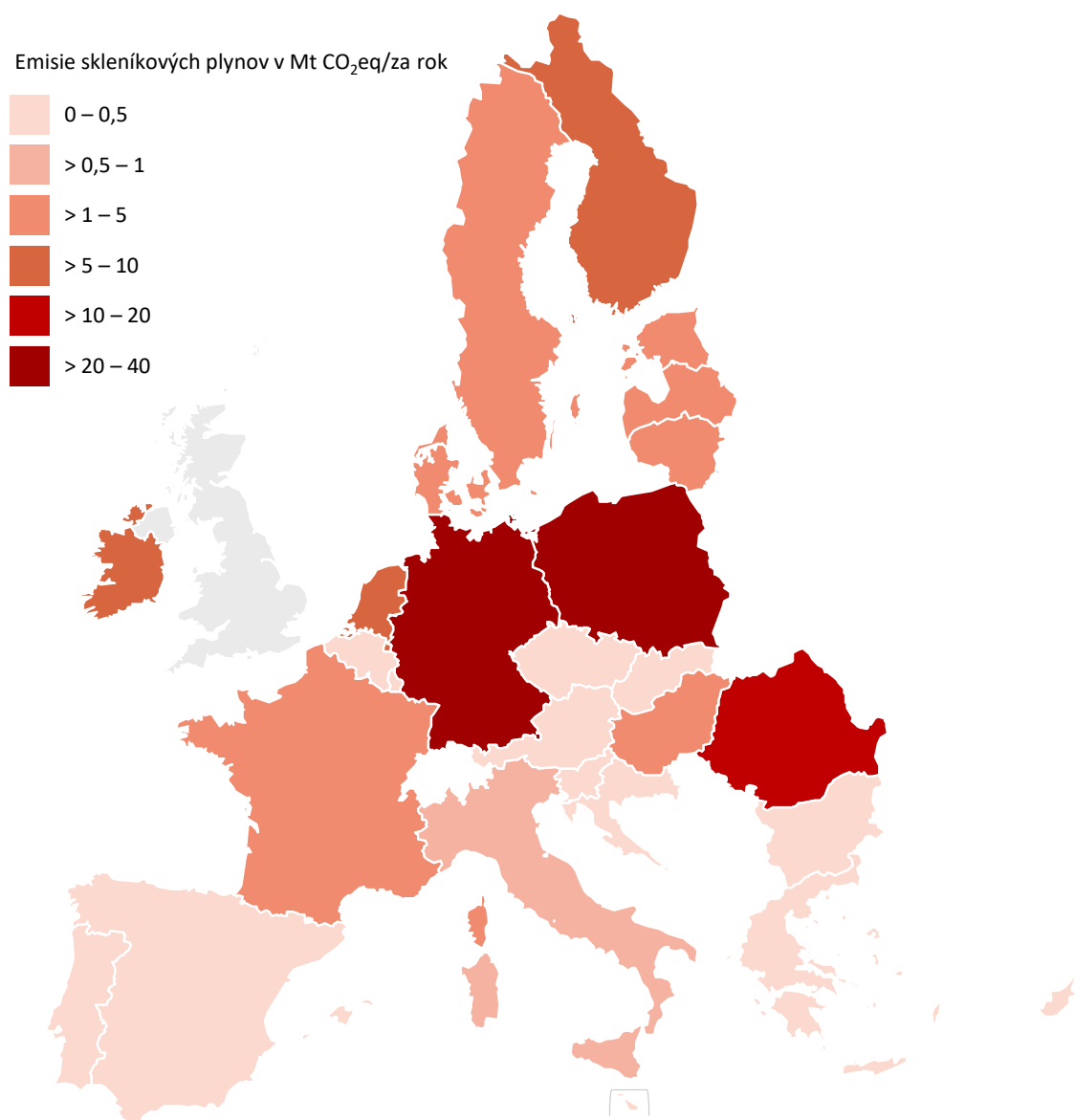
Takmer polovica členských štátov sa usiluje chrániť nedotknuté rašeliniská

55 Rašeliniská sú typ mokrade s hrubou vrstvou organickej pôdy osobitne bohatej na organickú hmotu. V EÚ27 pokrývajú približne 24 miliónov hektárov³⁶ a je v nich uložených približne 20 – 25 % celkového obsahu uhlíka v pôdach EÚ (priemerne 63 miliárd ton CO₂eq)³⁷. Ak sú nedotknuté, pôsobia ako záchyty oxidu uhličitého. Ak sú však odvodnené, stávajú sa zdrojmi emisií skleníkových plynov. V EÚ27 sa viac ako 4 milióny hektárov odvodnených organických pôd vrátane rašelinísk obhospodaruje ako orná pôda alebo trávne porasty. To predstavuje približne 2 % celkovej plochy ornej pôdy a trávnych porastov v EÚ, ale až 20 % emisií z poľnohospodárstva EÚ27. Najväčšími producentmi emisií CO₂ z odvodnených organických pôd sú Nemecko, Poľsko a Rumunsko (*ilustrácia 20*).

³⁶ Montanarella, L. a kol.: [The distribution of peatland in Europe](#), 2006. Uvedená plocha je odhad autorov podľa Európskej pôdnej databázy.

³⁷ Gobin, A. a kol.: [Soil organic matter management across the EU – best practices, constraints and trade-offs](#), záverečná správa pre GR Európskej komisie pre životné prostredie, september 2011.

Ilustrácia 20 – Emisie skleníkových plynov z obrábaných organických pôd

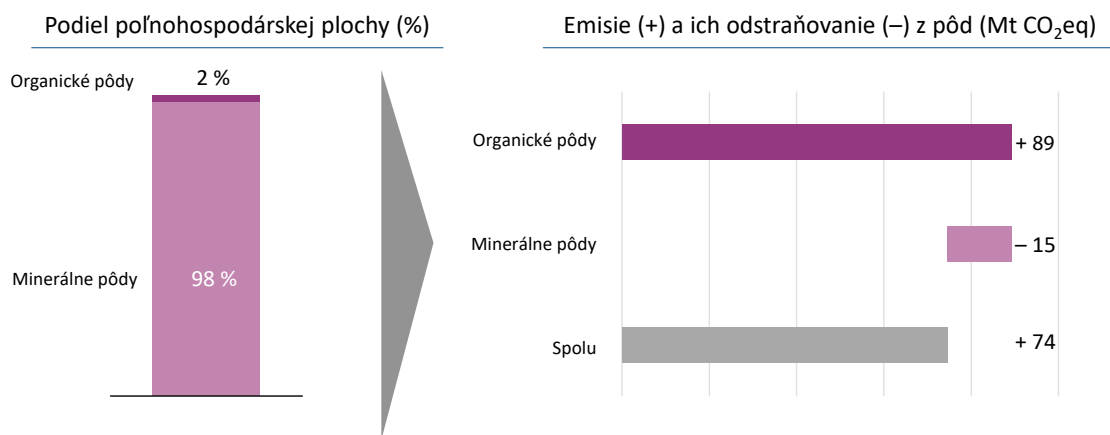

Zdroj: EDA na základe údajov Greifswald Mire Centre (z inventárov EÚ 2017, predložené v roku 2019).

56 Na *ilustrácii 21* je ďalej znázornené, koľko uhlíka sa ročne odhadom stráca, t. j. uvoľňuje do atmosféry, z organických pôd. Takisto z nej vyplýva, že v minerálnych pôdach sa každoročne ukladá ďalší uhlík, najmä vplyvom trávnych porastov, ktoré ho odstraňujú z atmosféry. Tento zmierňujúci účinok však prevážia emisie z obrábaných organických pôd. Potenciál obnovy rašelinísk sa potvrdzuje aj v štúdii, v ktorej sa zistilo, že opätovným zavlažením len 3 % poľnohospodárskej pôdy EÚ by sa emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva mohli znížiť až o 25 %³⁸.

³⁸ Peatlands in the EU, marec 2020.

Ilustrácia 21 – Hoci organické pôdy predstavovali v roku 2018 len 2 % pôd v EÚ, pochádza z nich väčšina emisií skleníkových plynov z využívania pôdy

Zdroj: EDA na základe inventárov EÚ v zmysle Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy z roku 2020.

57 SPP na obdobie 2014 – 2020 nezahrňa žiadne celoeurópske opatrenie, ktorým by sa predchádzalo konverzii nedotknutých rašelinísk na poľnohospodársku pôdu. Komisia v rámci SPP na obdobie 2021 – 2027 navrhla dobrý poľnohospodársky a environmentálny stav na ochranu mokradí a rašelinísk.

58 Dvanásť členských štátov nás informovalo, že v období 2014 – 2020 podporovali zachovanie rašelinísk prostredníctvom SPP. Plocha, na ktorú sa vzťahuje zákaz odvodňovania (asi 600 000 ha) zodpovedá 2 % celkovej plochy rašelinísk v EÚ. Sedem z týchto členských štátov (Estónsko, Taliansko, Írsko, Litva, Maďarsko, Poľsko a Slovinsko) aktivovalo v rámci podpory rozvoja vidieka podporu na ochranu takýchto oblastí. Zvyšných päť krajín (Belgicko, Česko, Nemecko, Dánsko a Luxembursko) zabezpečovalo ochranu rašelinísk prostredníctvom požiadaviek na krížové plnenie alebo ekologizáciu.

59 Šesť členských štátov (Belgicko, Dánsko, Nemecko, Taliansko, Maďarsko a Švédsko) nás informovalo, že v období 2014 – 2020 aktivovalo v rámci rozvoja vidieka opatrenia na podporu obnovy odvodnených rašelinísk. Tieto krajiny podporili takúto obnovu na ploche 2 500 ha, zatiaľ čo v Nemecku sa do podobnej schémy zapojilo 113 príjemcov. Komisia nemá informácie o plochách obnovených rašelinísk.

60 Namiesto zabezpečenia plnej ochrany a zachovania rašelinísk súčasná SPP umožňuje poľnohospodárom, ktorí obrábajú odvodnené organické pôdy, poberať priame platby na takéto plochy aj napriek ich negatívnemu vplyvu na klímu. Okrem toho, ak obnova znamená nevykonávanie žiadnej poľnohospodárskej činnosti, plocha

nemôže byť oprávnená na priame platby. Tým by obnova nebola pre poľnohospodárov atraktívna.

SPP zabezpečuje len obmedzenú ochranu oxidu uhličitého uloženého v trávnych porastoch

61 Podľa inventárov skleníkových plynov EÚ za rok 2018 trávne porasty na minerálnych pôdach odstránili z atmosféry 35 miliónov ton ekvivalentu CO₂. Väčšina tohto príspevku pochádza z pôd premenených na trávne porasty v priebehu posledných 20 rokov. Trávne porasty navyše ukladajú do pôdy viac oxidu uhličitého ako plodiny, pretože korene trávy ho absorbujú viac a pôda je menej narúšaná. Ak sa trávny porast premení na ornú pôdu, tento nahromadený oxid uhličitý sa uvoľní späť do atmosféry. Určité množstvo nahromadeného oxidu uhličitého sa môže uvoľňovať aj pri pravidelnej orbe trávnych porastov s cieľom zvýšiť ich produktivitu. Pokiaľ sa teda predídne konverzii trávnych porastov na ornú pôdu a ich častej orbe, môže sa tým predísť emisiám skleníkových plynov.

62 Trávne porasty využívané na extenzívne pasenie môžu sekvestrovať uhlík. Sekvestrácia uhlíka na pastvinách tak môže v rozličnom rozsahu zmierňovať emisie z hospodárskych zvierat, ktoré sa na nich pasú. SPP na obdobie 2007 – 2013 obsahovala v pravidlách krížového plnenia opatrenia na udržiavanie trvalých trávnych porastov. Do režimu ekologizácie zavedeného v roku 2015 sa zahrnuli dve požiadavky na ochranu trvalých trávnych porastov (*ilustrácia 25*) s hlavným cieľom ochrany zásoby uhlíka³⁹.

63 Prvou požiadavkou je, aby členské štáty zachovali podiel trvalých trávnych porastov z celkovej plochy nahlásenej na prijímanie priamych platieb na základe referenčného obdobia. V štúdii vykonanej v roku 2017 sa poukázalo na to, že pred rokom 2015 sa prostredníctvom SPP chránila väčšia plocha trvalých trávnych porastov⁴⁰. Okrem toho údaje Komisie z roku 2019 naznačujú, že v 21 krajinách a regiónoch sa podiel trvalých trávnych porastov znížil, pričom v dvoch prípadoch

³⁹ Odôvodnenie 42 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 1307/2013](#) zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009.

⁴⁰ Alliance Environnement a Thünen Institute: [Evaluation study of the payment for agricultural practices beneficial for the climate and the environment](#), 2017, s. 140.

(región Sasko-Anhaltsko v Nemecku a Estónsko) toto zníženie presiahlo povolené rozpätie 5 % a členské štáty museli prijať nápravné opatrenia.

64 Zníženie plochy trvalých trávnych porastov, najmä v prípade ich konverzie na ornú pôdu, vedie k emisiám skleníkových plynov. Okrem toho sme v roku 2020⁴¹ informovali, že orba a opätovné osievanie trvalých trávnych porastov, pri ktorých sa uvoľňujú skleníkové plyny (CO₂ aj N₂O)⁴², sa tiež vyskytujú (39 % poľnohospodárov, s ktorými sme uskutočnili rozhovory).

65 Keďže požiadavkou ekologizácie v súvislosti s trvalým podielom sa nezakazuje ani konverzia trvalých trávnych porastov na iné využitia pôdy, ani ich orba a opätovné osievanie, účinnosť tejto požiadavky pri ochrane uhlíka uloženého v trávnych porastoch sa výrazne znižuje.

66 Druhou z uvedených požiadaviek sa zaviedol koncept tzv. environmentálne citlivých trvalých trávnych porastov na ochranu environmentálne najcitlivejších oblastí v rámci sústavy Natura 2000 pred konverziou na iné využitia aj pred orbou. Členské štáty mali možnosť určiť ďalšie oblasti mimo sústavy Natura 2000, napríklad trávne porasty na organických pôdach.

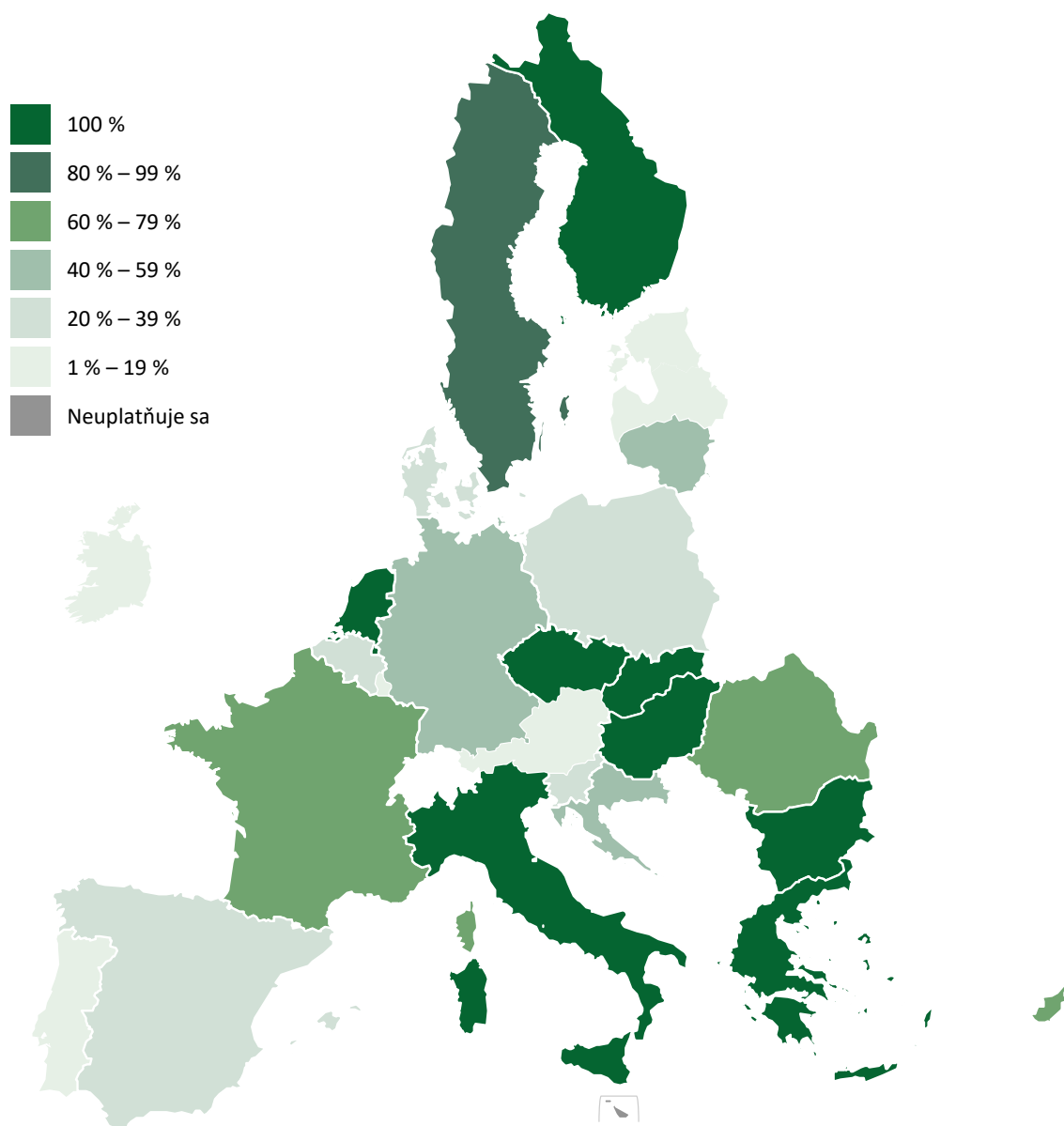
67 Osem členských štátov sa rozhodlo určiť všetky svoje oblasti sústavy Natura 2000 za environmentálne citlivé, iné určili v oblastiach sústavy Natura 2000 konkrétne typy pôd (*ilustrácia 22*). Celkovo bolo za environmentálne citlivé určených 8,2 milióna hektárov trvalých trávnych porastov⁴³, čo predstavuje 52 % trávnych porastov sústavy Natura 2000 a 16 % trvalých trávnych porastov v EÚ. Štyri členské štáty sa rozhodli chrániť 291 tisíc hektárov trvalých trávnych porastov mimo lokalít sústavy Natura 2000 (čo predstavuje ďalších 0,6 % trvalých trávnych porastov EÚ).

⁴¹ EDA, osobitná správa č. 13/2020.

⁴² Soussana, J.-F. a kol.: *Carbon cycling and sequestration opportunities in temperate grasslands*, 2004; Turbé, A. a kol.: *Soil biodiversity: functions, threats and tools for policy makers*. Bio Intelligence Service, IRD, and NIOO, správa pre Európsku komisiu (GR pre životné prostredie), 2010.

⁴³ Európska komisia: *Direct payments 2015 – 2020 Decisions taken by Member States: State of play as from December 2018*, 2019, s. 42.

Ilustrácia 22 – Podiel trvalých trávnych porastov určených ako citlivých z hľadiska životného prostredia v rámci sústavy Natura 2000 v EÚ

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej komisie, [Direct payments 2015 – 2020 Decisions taken by Member States: State of play as from December 2018, 2019](#).

68 Požiadavka ekologizácie v súvislosti s environmentálne citlivými trávnyimi porastmi dokáže lepšie chrániť uhlík uložený v trávnych porastoch ako požiadavka na podiel trvalých trávnych porastov, keďže v rámci environmentálne citlivých trávnych porastov sa zakazuje konverzia týchto trávnych porastov na iné využitie aj ich orba.

Na ornej pôde nedošlo k väčšiemu zavádzaniu účinných zmierňujúcich opatrení

69 Množstvo uhlíka uložené v ornej pôde alebo uvoľňované či odstraňované z nej závisí od druhu plodín, postupov obhospodarovania a ďalších premenných týkajúcich sa pôdy a klímy. Napríklad trvacia drevná vegetácia v sadoch, viniciach a agrolesníckych systémoch dokáže uložiť v dlhovekej biomase viac uhlíka.

70 Vo vedeckých štúdiách sme identifikovali štyri účinné opatrenia pre ornú pôdu na minerálnych pôdach, ktoré môžu pomôcť znížiť emisie skleníkových plynov: využívanie krycích plodín/medziplodín, zalesňovanie, agrolesníctvo a konverzia ornej pôdy na trvalé trávne porasty.

71 Krycie plodiny/medziplodiny sa pestujú s cieľom skrátiť obdobie, počas ktorého je pôda nepokrytá, a obmedziť tak riziko jej erózie. Ďalším účinkom krycích plodín/medziplodín je zvýšenie množstva uhlíka uloženého v pôde. Tento účinok je väčší, ak je vegetačná pokrývka hustá, má hlboké korene a biomasa plodín sa ukladá do pôdy. Podľa údajov Eurostatu za EÚ27 predstavovali takéto plodiny v roku 2010 plochu 5,3 milióna hektárov a v roku 2016 plochu 7,4 milióna hektárov (7,5 % ornej pôdy EÚ). Aj ak by toto zvýšenie o 39 % bolo výsledkom SPP v období 2014 – 2020, jeho vplyv na emisie skleníkových plynov by predstavoval zníženie ročných emisií z poľnohospodárstva maximálne o 0,6 % (vrátane emisií z ornej pôdy a trávnych porastov).

72 Verzie pravidiel krížového plnenia platné v období 2007 – 2013 aj 2014 – 2020 obsahovali požiadavku na minimálne pokrytie pôdy (GAEC 4), v rámci ktorej sa na pozemkoch s rizikom erózie pôdy vyžaduje pestovanie krycích plodín. Hoci všeobecné ustanovenia krížového plnenia sa stanovujú na úrovni EÚ, vymedzenie vnútroštátnych noriem je vecou členských štátov. V dôsledku toho niektoré členské štáty zaviedli prísnejšie požiadavky ako iné. Napríklad v Česku sa táto podmienka rozšírila na pozemky s ornou pôdou s priemerným sklonom viac ako 4 stupne, zatiaľ čo v období 2007 – 2013 sa vzťahovala na pôdu so sklonom viac ako 7 stupňov. Komisia nemá k dispozícii údaje o zavádzaní GAEC 4 na úrovni EÚ, ktoré by umožnili porovnanie možného vplyvu tohto pravidla pred rokom 2015 a po ňom⁴⁴.

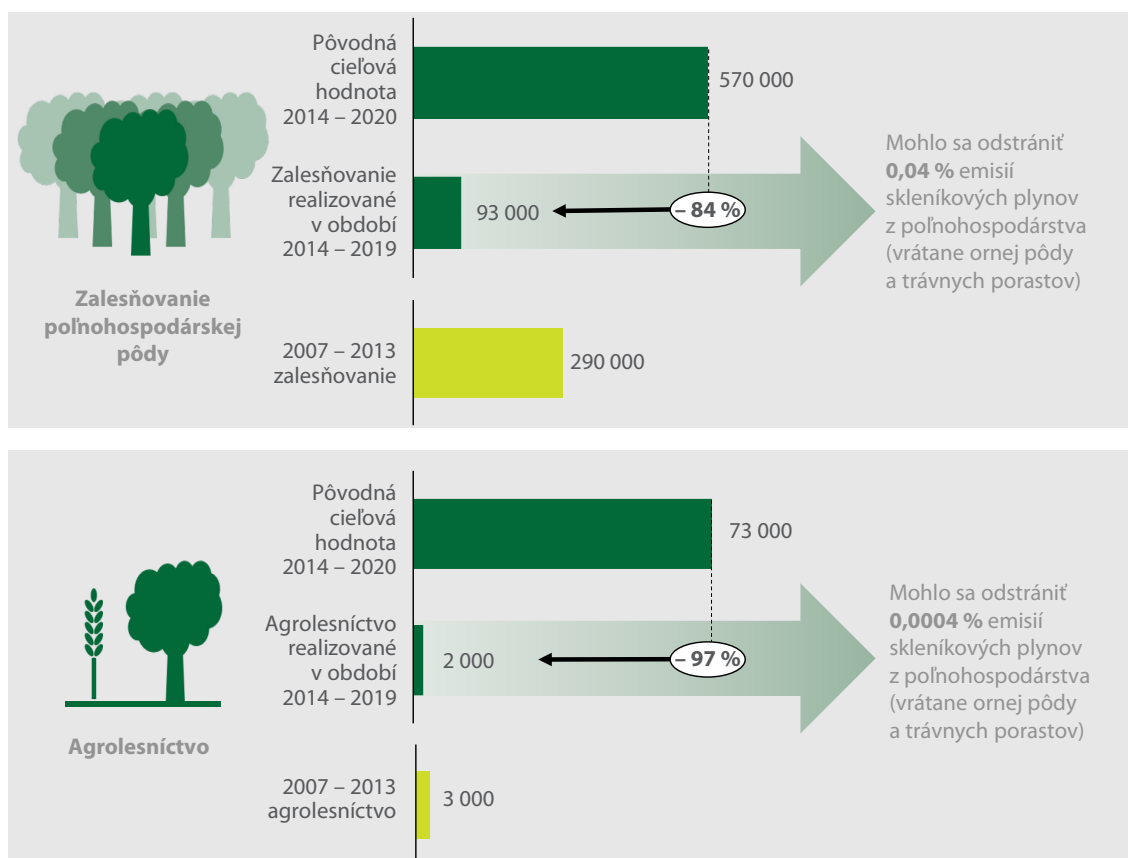
⁴⁴ Alliance Environnement: [Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions](#), 2018, s. 80 a 226.

73 Okrem GAEC 4 poľnohospodári mohli pestovať krycie plodiny/medziplodiny na splnenie požiadavky na oblasti ekologického záujmu v rámci režimu ekologizácie (*ilustrácia 25*). Túto možnosť využilo dvadsať členských štátov. Podľa hodnotiacej štúdie z roku 2017⁴⁵ boli medziplodiny druhou najčastejšou možnosťou, ktorú poľnohospodári využívali na plnenie svojich povinností v súvislosti s oblasťami ekologického záujmu; v roku 2016 vykázali takéto plodiny na ploche 2,92 milióna hektárov. Väčšinu vykázaných medziplodín však poľnohospodári vo väčšine členských štátov pestovali ešte pred zavedením režimu ekologizácie. To znamená, že režim ekologizácie mal len zanedbateľný vplyv na rozlohu plôch obrábaných s využitím krycích plodín/medziplodín a na zmiernenie zmeny klímy; to potvrdili aj závery spomínanej hodnotiacej štúdie.

74 Zalesňovanie ornej pôdy s menšou poľnohospodárskou hodnotou môže byť účinným opatrením na zmiernenie zmeny klímy, ktorým sa ukladá oxid uhličitý do pôdy a stromov. Agrolesníctvo je menej účinné, keďže hustota stromov, krov alebo živých plotov je nižšia, ale výhodou je, že na takomto pozemku je stále možná poľnohospodárska výroba. Obidva tieto zmiernovacie postupy sa tradične podporujú z finančných prostriedkov na rozvoj vidieka. Z *ilustrácie 23* vyplýva, že miera ich využívania bola v porovnaní s pôvodnými cieľovými hodnotami nízka, že v období 2014 – 2020 bola nižšia ako v období 2007 – 2013 a že tieto vcelku účinné opatrenia na zmiernenie zmeny klímy majú v dôsledku toho len malý odhadovaný celkový vplyv na emisie skleníkových plynov.

⁴⁵ Alliance Environnement a inštitút Thünen: *Evaluation study of the payment for agricultural practices beneficial for the climate and the environment*, 2017, s. 72.

Ilustrácia 23 – Zalesňovanie a agrolesníctvo v obdobiach 2014 – 2020 a 2007 – 2013 (hektáre)

Zdroj: EDA na základe údajov z hodnotiacej štúdie Komisie [Evaluation study of the forestry measures under Rural Development](#) z roku 2019 a zo správ o vykonávaní programov rozvoja vidieka za rok 2019. Hodnoty zmierňujúceho vplyvu sú prevzaté zo štúdie z roku 2016 [Ricardo-AEA study](#).

75 Členské štáty zvyčajne podporujú konverziu ornej pôdy na trvalé trávne porasty prostredníctvom svojich agroenvironmentálno-klimatických režimov v rámci podpory rozvoja vidieka. Za obdobie 2007 – 2013 nemáme k dispozícii údaje o celkovej ploche ornej pôdy premenenej na trvalé trávne porasty. V období 2014 – 2019 podporilo takéto postupy jedenásť členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Česko, Nemecko, Estónsko, Španielsko, Taliansko, Litva, Luxembursko, Maďarsko a Rumunsko) a do roku 2019 premenili na trvalé trávne porasty 517 000 hektárov ornej pôdy. Podľa nášho odhadu môže konverzia ornej pôdy na trvalé trávne porasty potenciálne odstrániť 0,8 % ročných emisií z poľnohospodárstva, kým pôda dosiahne nový vyvážený stav, v ktorom je uvoľňovanie a odstraňovanie uhlíka rovnaké (podľa odhadu IPCC asi 20 rokov).

Zmeny SPP v období 2014 – 2020 neodrážali jej nové ambície v oblasti klímy

76 Posudzovali sme, či bol rámec SPP na obdobie 2014 – 2020 navrhnutý so zreteľom na zníženie emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva. Skúmali sme, akým spôsobom sa stanovili cieľové hodnoty opatrení na zmiernenie zmeny klímy financovaných z SPP a či režimy SPP v období 2014 – 2020 mali výrazne väčší potenciál zmierniť zmenu klímy ako režimy využívané v období 2007 – 2013. Takisto sme skúmali údaje, ktoré Komisia využíva na monitorovanie vplyvu opatrení v oblasti klímy, ako aj to, či sa na producentov skleníkových plynov v poľnohospodárstve uplatňuje zásada „znečisťovateľ platí“.

Málo nových stimulov na znižovanie emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva

77 Hoci klíma sa od roku 2014 stala špecifickým cieľom SPP, Komisia nestanovila konkrétnu cieľovú hodnotu z hľadiska zníženia emisií, ktorá by sa mala dosiahnuť prostredníctvom 100 mld. EUR vykázaných na opatrenia v oblasti klímy počas obdobia 2014 – 2020. Členské štáty neboli povinné stanoviť si vlastné cieľové hodnoty v oblasti zmiernenia zmeny klímy, ktoré by mali dosiahnuť s využitím finančných prostriedkov SPP na obdobie 2014 – 2020, a ani to neurobili. Jediné cieľové hodnoty, ktoré členské štáty vykazali Komisii, boli cieľové hodnoty v oblasti podpory rozvoja vidieka, v ktorých uviedli, koľko finančných prostriedkov plánujú vynaložiť na opatrenia v oblasti klímy a na koľko poľnohospodárskej pôdy, lesnatej plochy či hospodárskych zvierat sa tieto výdavky budú vzťahovať.

78 Krížové plnenie spája platby SPP so súborom základných noriem na zabezpečenie dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy (GAEC) a určitými povinnosťami známymi ako povinné požiadavky týkajúce sa hospodárenia (SMR). SMR sú vymedzené v právnych predpisoch EÚ týkajúcich sa životného prostredia, zmeny klímy, verejného zdravia, zdravia zvierat a rastlín a dobrých životných podmienok zvierat.

79 Platobné agentúry, ktoré spravujú platby v rámci SPP v členských štátoch, kontrolujú dodržiavanie pravidiel krížového plnenia minimálne v prípade 1 % poľnohospodárov. Ak poľnohospodár poruší niektoré z týchto pravidiel, v závislosti od rozsahu, závažnosti a trvania porušovania môžu platobné agentúry znížiť pomoc o 1 až 5 %, pokiaľ nejde o menej závažné porušenie a poľnohospodár nemôže situáciu napraviť. Poľnohospodárom, ktorí opakovaně porušujú pravidlá, môžu byť ich platby znížené až o 15 % a viac, ak bolo porušenie zámerné.

80 V [osobitnej správe č. 26/2016](#) sme upozornili na výrazné rozdiely medzi členskými štátmi pri uplatňovaní sankcií za porušenie pravidiel krížového plnenia. Z výročnej správy o činnosti Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (GR AGRI)⁴⁶ vyplýva, že za rok podania žiadosti 2018 prešlo kontrolou 2,5 % všetkých poľnohospodárov EÚ a že za porušenie aspoň jedného z pravidiel krížového plnenia sa pomoc znížila jednému zo štyroch kontrolovaných poľnohospodárov.

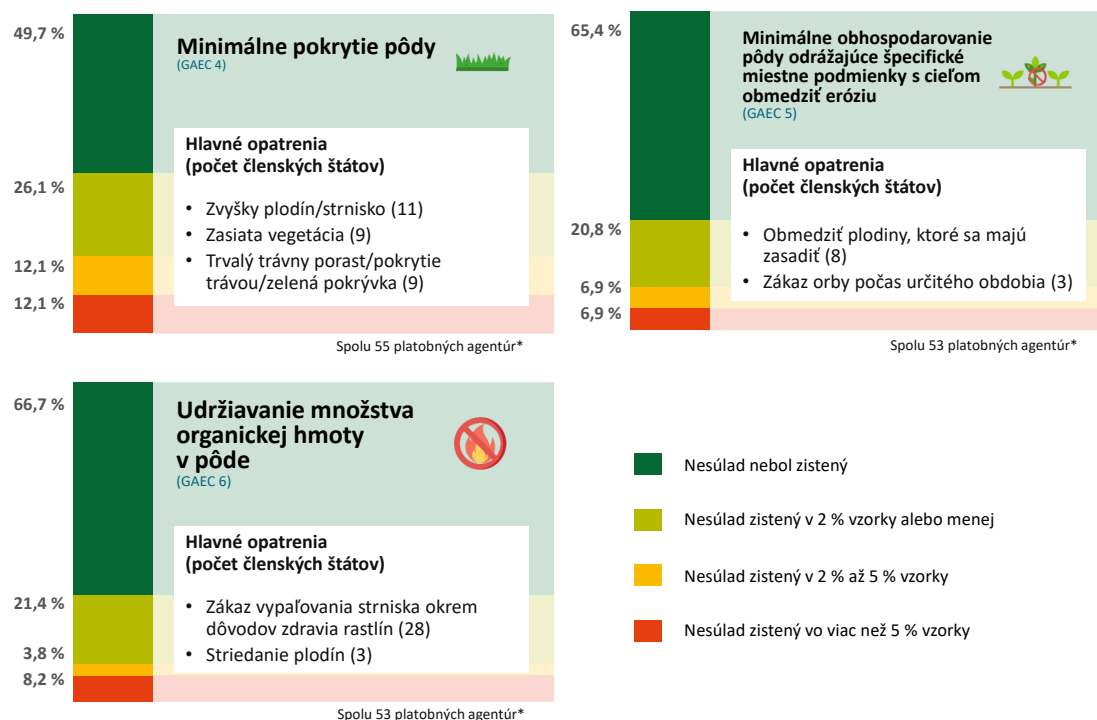
81 Pravidlá krížového plnenia relevantné pre zmierňovanie zmeny klímy sa medzi obdobiami 2007 – 2013 a 2014 – 2020 veľmi nelíšili; preto sa ani ich potenciál znížiť emisie skleníkových plynov v období 2014 – 2020 významne nezvýšil. Komisia nedisponuje údajmi o tom, ktoré zmierňujúce postupy poľnohospodári uplatňujú z dôvodu pravidiel krížového plnenia. Bez týchto údajov nie je možné odhadnúť vplyv pravidiel krížového plnenia na emisie skleníkových plynov⁴⁷.

82 Okrem toho, v [osobitnej správe č. 4/2020](#) o používaní nových technológií na monitorovanie SPP sme upozornili, že platobné agentúry pravidelne zisťujú porušenia pravidiel krížového plnenia prospešných pre klímu ([ilustrácia 24](#)). V rámci auditu sme zistili, že platobné agentúry ešte nezačali využívať údaje z družíc Sentinel systému Copernicus, ktoré umožňujú monitorovať nielen vzorku, ale všetkých poľnohospodárov, a využívanie týchto údajov by mohlo viesť k lepšiemu dodržiavaniu týchto pravidiel poľnohospodármi.

⁴⁶ Komisia: [GR AGRI – Výročná správa o činnosti GR AGRI za rok 2019, prílohy](#), s. 192.

⁴⁷ Alliance Environnement: [Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions](#), 2018, s. 80 a 226.

Ilustrácia 24 – Percentuálny podiel platobných agentúr podľa zistenej miery porušení troch pravidiel krížového plnenia prospešných pre klímu (priemer za obdobie 2015 – 2017)

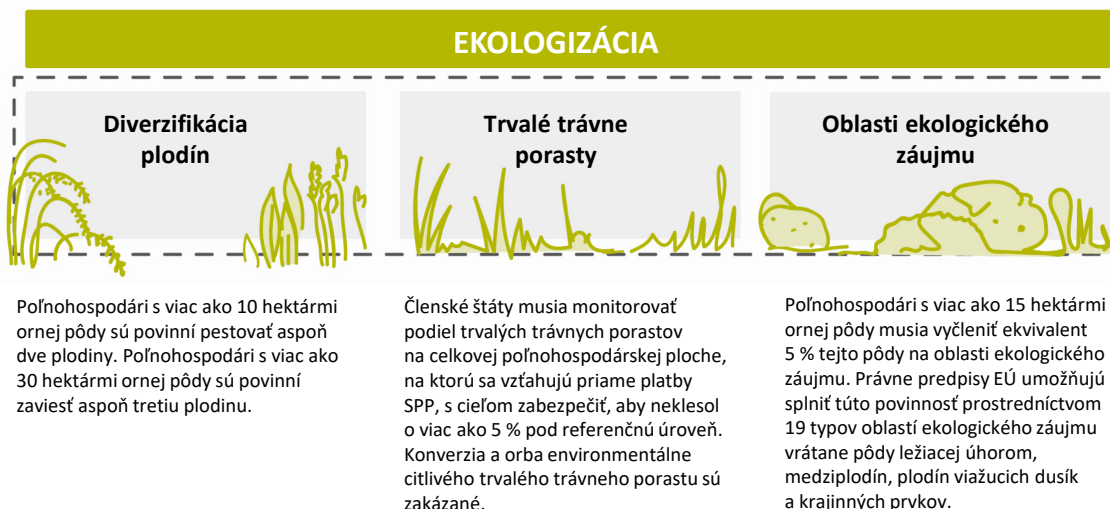
Z počiatočného súboru 69 platobných agentúr sme vylúčili tie, za ktoré údaje neboli úplné alebo neboli dostupné za všetky tri roky (2015 – 2017).

Zdroj: EDA na základe štatistiky Komisie o výsledkoch kontrol krížového plnenia členskými štátmi za roky 2015 – 2017.

83 Veľkú zmenu v návrhu priamych platieb poľnohospodárom v porovnaní s obdobím 2007 – 2013 priniesol v období 2014 – 2020 režim ekologizačných platieb (*ilustrácia 25*) zavedený v roku 2015. Jeho cieľom bolo posilniť environmentálnu výkonnosť SPP zavedením podpory poľnohospodárskych postupov prospešných pre klímu a životné prostredie⁴⁸. Potenciál režimu ekologizačných platieb prispieť k zmierneniu zmeny klímy sa však hneď od začiatku obmedzil tým, že príslušné požiadavky sa nezamerali na zníženie emisií z hospodárskych zvierat, ktoré predstavujú polovicu emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva.

⁴⁸ Odôvodnenie 37 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 1307/2013](#) zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009.

Ilustrácia 25 – Architektúra ekologizácie

Zdroj: EDA.

84 Zatiaľ čo diverzifikácia plodín má len obmedzený potenciál byť prospešná pre klímu, požiadavky týkajúce sa trvalých trávnych porastov a oblastí ekologického záujmu mohli prispieť k zmierneniu zmeny klímy ukladáním oxidu uhličitého do rastlín a pôdy⁴⁹. Z modelovej štúdie z roku 2017⁵⁰ však vyplynulo, že tieto zložky viedli len k malému počtu zmien v poľnohospodárskych postupoch: požiadavky týkajúce sa trvalých trávnych porastov a oblastí ekologického záujmu sa týkali len 1,5 %, resp. 2,4 % poľnohospodárskej pôdy (pozri aj našu [osobitnú správu č. 21/2017](#)).

85 Poľnohospodári mohli splniť požiadavku na oblasti ekologického záujmu aj prostredníctvom postupov alebo prvkov prítomných v poľnohospodárskom podniku ešte pred zavedením ekologizácie. Len malú časť poľnohospodárov to teda prinútilo zaviesť nové zmierňujúce postupy, ktoré pred rokom 2015 nepoužívali. Takisto sme zistili, že účinnosť požiadavky na trvalé trávne porasty pri ochrane uhlíka uloženého v trávnych porastoch je len obmedzená (body [61](#) – [68](#)). Zastávame názor, že ekologizácia tak, ako je v súčasnosti navrhnutá, neprispieje významne k zmierneniu zmeny klímy. V hodnotiacej štúdii GR AGRI z roku 2017 sa dospelo k záveru,

⁴⁹ Alliance Environnement: [Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions](#), 2018, s. 49-50.

⁵⁰ Louhichi, K. et al.: [Economic impacts of CAP greening: application of an EU-wide individual farm model for CAP analysis \(IFM-CAP\)](#), 2017, tabuľka 6.

že jednotlivé prvky režimu ekologizácie majú buď nejasný alebo pozitívny, ale len minimálny vplyv na zmiernenie zmeny klímy⁵¹.

86 V období 2014 – 2020 sa primárne na zníženie emisií skleníkových plynov alebo podporu sekvestrácie uhlíka zameralo 3,2 % finančných prostriedkov určených na rozvoj vidieka. K zmierneniu zmeny klímy mohli prispieť aj opatrenia zamerané primárne na iné ciele, napríklad na biodiverzitu. Programy rozvoja vidieka na obdobie 2014 – 2020 však neponúkli veľa nových opatrení na zmiernenie zmeny klímy okrem tých, ktoré už boli dostupné v období 2007 – 2013, alebo sa využívali len málo (body 58 – 59).

87 Komisia prostredníctvom svojho spoločného rámca pre monitorovanie a hodnotenie zhromažďuje údaje o zmierňovaní zmeny klímy za jednotlivé členské štáty, ako sú emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva, podiel pôdy, na ktorú sa vzťahujú zmluvy zamerané na zmenu klímy, či podiel hospodárskych zvierat, ktorých sa týka znížovanie emisií. Tento monitorovací rámec však neposkytuje údaje o typoch financovaných postupov na zmiernenie zmeny klímy (napr. presné poľnohospodárstvo), o miere ich využívania ani o odhadovanom vplyve na emisie skleníkových plynov. Aj pri *ad hoc* hodnoteniach, ktoré zadala Komisia, bol prekážkou nedostatok spoľahlivých údajov, ktorý neumožnil posúdenie vplyvu opatrení SPP na zmenu klímy⁵². Ako sme uviedli v [stanovisku č. 7/2018](#)⁵³ k návrhom Komisie týkajúcim sa SPP po roku 2020, domnievame sa, že ani ukazovatele navrhované na obdobie po roku 2020 nepovedú k zlepšeniu situácie.

88 Výročné správy o vykonávaní programov rozvoja vidieka by mali obsahovať informácie o vplyve opatrení na zmiernenie zmeny klímy financovaných v rámci podpory rozvoja vidieka. Komisia oznámila, že v roku 2019 poskytlo informácie o čistom príspevku opatrení financovaných v rámci podpory rozvoja vidieka k zníženiu emisií skleníkových plynov 30 zo 115 orgánov riadiacich podporu rozvoja vidieka⁵⁴.

⁵¹ Alliance Environnement a inštitút Thünen: [Evaluation study of the payment for agricultural practices beneficial for the climate and the environment](#), 2017, s. 150-154.

⁵² Alliance Environnement: [Evaluation study of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emissions](#), 2018, s. 225-234.

⁵³ EDA: [stanovisko č. 7/2018 k návrhom Komisie týkajúcim sa nariadení o spoločnej poľnohospodárskej politike v období po roku 2020](#), bod 72.

⁵⁴ GR AGRI: [Súhrnná správa: Synthesis of the evaluation components of the enhanced AIRS 2019](#), kapitola 7, s. 1 a 75.

Riadiace orgány použili pri výpočte vplyvu financovaných opatrení na emisie skleníkových plynov rôzne prístupy, preto nie je možné jednotlivé údaje sčítať.

EÚ pri emisiách z poľnohospodárstva neuplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“

89 Podľa zásady „znečisťovateľ platí“⁵⁵ by náklady spojené so znečistením mali znášať pôvodcovia tohto znečistenia. V prípade klímy možno túto zásadu uplatňovať zákazmi alebo obmedzeniami týkajúcimi sa emisií skleníkových plynov alebo stanovením cien uhlíka (napríklad prostredníctvom uhlíkovej dane alebo systému stropov a obchodovania). V osobitnej správe č. 12/2021 posudzujeme, či sa táto zásada správne uplatňuje v niekoľkých oblastiach environmentálnej politiky vrátane znečistenia vôd vplyvom poľnohospodárstva.

90 Podľa práva EÚ sa zásada „znečisťovateľ platí“ výslovne vzťahuje na európske environmentálne politiky, ale nie na emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva⁵⁶. Poľnohospodárstvo nepatrí ani do systému EÚ na obchodovanie s emisiami, ani nepodlieha uhlíkovej dani. V rozhodnutí o spoločnom úsilí sa nestanovujú priame limity emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva. Ani v SPP sa nepredpisujú emisné limity.

⁵⁵ Európska environmentálna agentúra: [Polluter-pays principle](#), 2004.

⁵⁶ Zmluva o fungovaní Európskej únie, článok 191.

Závery a odporúčania

91 Komisia v období 2014 – 2020 vyčlenila viac než 100 mld. EUR z finančných prostriedkov SPP na boj proti zmene klímy. Členské štáty môžu rozhodnúť o znížení emisií skleníkových plynov, ktoré chcú dosiahnuť v poľnohospodárskom odvetví. Tieto emisie sa však od roku 2010 zmenili len málo (body **01 – 18**). V rámci tohto auditu sme skúmali, či sa z SPP v období 2014 – 2020 podporili postupy na zmiernenie zmeny klímy, ktoré majú potenciál znížiť emisie skleníkových plynov z troch hlavných zdrojov: hospodárske zvieratá, chemické hnojivá a maštalný hnoj a využívanie pôdy (orná pôda a trávne porasty). Takisto sme skúmali, či SPP v období 2014 – 2020 stimulovala zavádzanie účinných zmierňujúcich postupov lepšie ako v období 2007 – 2013 (body **19 – 22**).

92 Emisie z hospodárskych zvierat, ktoré tvoria polovicu emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva, vrátane emisií z využívania pôdy a odstraňovania z ornej pôdy a trávnych porastov, v rokoch 2010 až 2018 neklesli. Tieto emisie priamo súvisia s veľkosťou stád hospodárskych zvierat a dve tretiny z nich pochádzajú z hovädzieho dobytku. Neexistujú jednoznačne účinné postupy, ako znížiť emisie z trávenia krmív. Zistili sme štyri potenciálne účinné zmierňujúce opatrenia na zníženie emisií z používania maštalného hnoja, ale SPP len zriedka stimulovala ich zavedenie. SPP sa však nesnaží obmedzovať počet hospodárskych zvierat ani neposkytuje stimuly na ich znižovanie. Trhové opatrenia SPP zahŕňajú podporu živočíšnych produktov, ktorých spotreba od roku 2014 neklesla. To prispieva k tomu, že emisie skleníkových plynov neklesajú, ale ostávajú na rovnakej úrovni (body **24 – 36**).

93 Emisie skleníkových plynov z používania chemických hnojív a maštalného hnoja, ktoré tvoria v EÚ tretinu emisií z poľnohospodárstva, sa od roku 2010 do roku 2018 zvýšili. Z SPP sa podporilo rozšírenie ekologického poľnohospodárstva a pestovania zrnových strukovín, ale vplyv týchto postupov na emisie skleníkových plynov nie je jasný. Z SPP sa poskytla len malá alebo žiadna podpora na účinné zmierňujúce postupy, ako sú inhibítory nitrifikácie alebo technológia variabilného podielu dusíka (body **37 – 51**).

Odporúčanie 1 – Prijat' kroky, aby SPP viedla k znižovaniu emisií z poľnohospodárstva

Komisia by mala:

- a) vyzvať členské štáty, aby si stanovili cieľovú hodnotu znižovania emisií skleníkových plynov zo svojho poľnohospodárskeho odvetvia;
- b) posudzovať strategické plány SPP členských štátov s cieľom obmedziť riziko, že režimy SPP zvyšujú alebo udržiavajú emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva;
- c) a zabezpečiť v rámci SPP poskytovanie účinných stimulov na znižovanie emisií skleníkových plynov z hospodárskych zvierat a hnojív, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti klímy.

Termín: december 2023

94 Obrábaná odvodnená organická pôda predstavuje menej než 2 % ornej pôdy EÚ, ale v rámci EÚ27 z nej pochádza až 20 % emisií z poľnohospodárstva. Na obrábané odvodnené organické pôdy je zároveň možné poberať priame platby, zatiaľ čo na obnovené rašeliniská/mokrade to vždy možné nie je. Aj keď niektoré členské štáty ponúkli podporu na obnovu odvodnených rašelinísk, využívala sa príliš málo na to, aby mala vplyv na emisie z organických pôd, ktoré od roku 2010 ostávajú na ustálenej úrovni. V období 2014 – 2020 sa v rámci SPP v porovnaní s obdobím 2007 – 2013 nezvýšila podpora opatrení na sekvestráciu uhlíka, ako je zalesňovanie a konverzia ornej pôdy na trvalé trávnaté porasty. Aj keď v rokoch 2010 až 2016 došlo k zväčšeniu plôch pokrytých kryciami plodinami/medziplodinami, odhadovaný vplyv na zmiernenie zmeny klímy je malý (body 52 – 75).

Odporúčanie 2 – Prijat' opatrenia na zníženie emisií z obrábaných odvodnených organických pôd

Komisia by mala:

- a) zaviesť monitorovací systém na podporu posúdenia vplyvu SPP po roku 2020 na rašeliniská a mokrade;
- b) stimulovať opätovné zavlažovanie/obnovu odvodnených organických pôd, napríklad prostredníctvom priamych platieb, podmienenosti, intervencií v záujme rozvoja vidieka či iných prístupov v oblasti uhlíkového poľnohospodárstva.

Termín: september 2024

95 Komisia vykázala, že 26 % financovania z SPP prispievalo k opatreniam v oblasti klímy, ale nestanovila pre tieto finančné prostriedky konkrétnu cieľovú hodnotu zmiernenia. Monitorovací systém Komisie neposkytuje údaje, ktoré by umožnili riadne monitorovanie vplyvu financovania opatrení v oblasti klímy v rámci SPP na emisie skleníkových plynov. Hoci režim ekologizácie mal viesť k posilneniu vplyvu priamych platieb na životné prostredie a klímu, jeho prínosy pre klímu sú len okrajové. Keďže ani pravidlá krížového plnenia, ani opatrenia na rozvoj vidieka sa v porovnaní s obdobím 2007 – 2013 výrazne nezmenili, nijako nepodnietili poľnohospodárov, aby zaviedli nové účinné postupy na zmiernenie zmeny klímy. Podľa právnych predpisov EÚ sa na emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva nevzťahuje zásada „znečisťovateľ platí“ (body 76 – 90).

Odporúčanie 3 – Podávať pravidelné správy o prínose SPP k zmierňovaniu zmeny klímy

V súlade so zvýšenými ambíciami EÚ v oblasti klímy do roku 2030 by Komisia mala:

- a) stanoviť ukazovatele monitorovania, ktoré v období 2021 – 2027 umožnia posúdiť účinok opatrení na zmiernenie zmeny klímy financovaných v rámci SPP na čisté emisie skleníkových plynov a ich pravidelné vykazovanie;
- b) a posúdiť možnosti uplatňovania zásady „znečisťovateľ platí“ na emisie z poľnohospodárskych činností a odmeňovania poľnohospodárov za dlhodobé odstraňovanie oxidu uhličitého.

Termín: december 2023

Túto správu prijala komora I, ktorej predsedá Samo Jereb, člen Dvora audítorov,
v Luxemburgu dňa 7. júna 2021.

Za Dvor audítorov

Klaus-Heiner Lehne
predseda

Akronymy a skratky

CH₄: metán

CO₂: oxid uhličitý

DVP: dobrovoľná viazaná podpora

EEA: Európska environmentálna agentúra

ESPG: environmentálne citlivý trvalý trávny porast

ETS: systém obchodovania s emisiami

GAEC: dobrý poľnohospodársky a environmentálny stav

GR AGRI: Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

IPCC: Medzivládny panel o zmene klímy (Intergovernmental Panel on Climate Change)

N₂O: oxid dusný

SMR: povinná požiadavka týkajúca sa hospodárenia

SPP: Spoločná poľnohospodárska politika

Glosár

Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie: ktorýkoľvek zo súboru dobrovoľných postupov, ktoré idú nad rámec obvyklých environmentálnych požiadaviek a oprávňujú poľnohospodárov na platby z rozpočtu EÚ.

CO₂eq: ekvivalent CO₂, porovnateľná miera vplyvu emisií skleníkových plynov na klímu vyjadrená ako objem oxidu uhličitého, ktorý by sám osebe mal rovnaký vplyv.

Dobrovoľná viazaná podpora: voliteľný spôsob, ako môžu členské štáty uskutočňovať priame poľnohospodárske platby z rozpočtu EÚ na základe objemu výroby poľnohospodárom, ktorí sa rozhodnú o ne požiadať týmto spôsobom.

Dobrý poľnohospodársky a environmentálny stav: stav, v ktorom poľnohospodári musia udržiavať všetku poľnohospodársku pôdu, najmä pôdu, ktorá sa v súčasnosti nevyužíva na produkciu, s cieľom získať určité platby v rámci SPP. Zahŕňa problematiku, ako je hospodárenie s vodou a pôdou.

Ekologizácia: prijatie poľnohospodárskych postupov, ktoré sú prospešné pre klímu a životné prostredie. Bežne tiež označuje príslušný režim podpory EÚ.

Inventúry skleníkových plynov: ročné záznamy o emisiách skleníkových plynov vypracované jednotlivými členskými štátmi a za celú EÚ Európskou environmentálnou agentúrou.

Kjótsky protokol: medzinárodná dohoda súvisiaca s Rámcovým dohovorom Organizácie Spojených národov o zmene klímy, ktorou sa industrializované krajiny zaväzujú k zníženiu emisií skleníkových plynov.

Krížové plnenie: mechanizmus, v ktorom platby poľnohospodárom závisia od toho, či plnia požiadavky týkajúce sa životného prostredia, bezpečnosti potravín, dobrých životných podmienok zvierat a obhospodarovania pôdy.

Minerálna pôda: pôda pozostávajúca hlavne z anorganických častíc minerálov a nerastov.

Natura 2000: sústava chránených oblastí pre vzácne a ohrozené druhy, ako aj niektoré vzácne typy biotopov chránené podľa právnych predpisov EÚ.

Organická pôda: pôda pozostávajúca hlavne z rozloženej rastlinnej a živočíšnej hmoty.

Parížska dohoda: medzinárodná dohoda podpísaná v roku 2015 o obmedzení globálneho otepľovania na menej ako 2 °C a podľa možnosti na 1,5 °C.

Podpora rozvoja vidieka: súčasť spoločnej poľnohospodárskej politiky s hospodárskymi, environmentálnymi a sociálnymi cieľmi, ktorá sa financuje z finančných prostriedkov EÚ a vnútroštátnych a regionálnych finančných prostriedkov.

Povinná požiadavka týkajúca sa hospodárenia: pravidlo EÚ alebo vnútroštátne pravidlo týkajúce sa obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy zamerané na ochranu verejného zdravia, zdravia zvierat a rastlín, dobrých životných podmienok zvierat a životného prostredia.

Priama platba: platba poľnohospodárskej podpory, napríklad podpora na plochu, poskytovaná priamo poľnohospodárom.

Spoločná poľnohospodárska politika: jednotná politika EÚ pozostávajúca z dotácií a rôznych ďalších opatrení, ktoré majú zaručiť potravinovú bezpečnosť, zabezpečiť primeranú životnú úroveň poľnohospodárov EÚ, podporiť rozvoj vidieka a chrániť životné prostredie.

Únik uhlíka: zvýšenie emisií skleníkových plynov v jednej krajine/regióne (napr. mimo EÚ) ako výsledok opatrení týkajúcich sa zmierňovania zmeny klímy na obmedzenie týchto emisií v inej krajine/regióne (napr. členskom štáte EÚ).

Odpovede Komisie

<https://www.eca.europa.eu/sk/Pages/DocItem.aspx?did=58913>

Audítorský tím

V osobitných správach EDA sa predkladajú výsledky jeho auditov, ktoré sa týkajú politik a programov EÚ alebo tém riadenia súvisiacich s konkrétnymi rozpočtovými oblasťami. EDA vyberá a navrhuje tieto audítorské úlohy tak, aby mali maximálny vplyv, pričom sa zohľadňujú riziká z hľadiska výkonnosti či zhody, výška súvisiacich príjmov alebo výdavkov, budúci vývoj a politický a verejný záujem.

Tento audit výkonnosti uskutočnila audítorská komora I – Udržateľné využívanie prírodných zdrojov, ktorej predsedá člen EDA Samo Jereb. Audit viedol člen EDA Viorel Ștefan, podporu mu poskytli Roxana Banica, vedúca kabinetu, a Olivier Prigent, atašé kabinetu; Colm Friel, hlavný manažér; Jindřich Doležal, vedúci úlohy; Antonella Stasia, Jonas Kathage, Pekka Ulander, Asimina Petri a Viktor Popov, audítori. Marika Meissenzahl poskytla grafickú podporu. Richard Moore poskytol jazykovú podporu.

Viorel Ștefan

Roxana Banica

Olivier Prigent

Colm Friel

Jindřich Doležal

Antonella Stasia

Jonas Kathage

Pekka Ulander

Asimina Petri

Viktor Popov

Marika Meissenzahl

Richard Moore

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/sk/Pages/DocItem.aspx?did=58913>

AUTORSKÉ PRÁVA

© Európska únia, 2021.

Politika týkajúca sa opakovaného použitia materiálov Európskeho dvora audítorov (EDA) je stanovená v [rozhodnutí Európskeho dvora audítorov č. 6/2019](#) o politike otvoreného prístupu a opakovanom použití dokumentov.

Pokiaľ sa nestanovuje inak (napr. v osobitnom upozornení o autorských právach), obsah materiálov EDA vo vlastníctve EÚ podlieha licenci [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). To znamená, že opakované použitie je povolené pod podmienkou, že sa náležite uvedie zdroj a označia prípadné zmeny. Používateľ nesmie skresliť pôvodný význam či myšlienku dokumentov. EDA nenesie zodpovednosť za žiadne dôsledky opakovaného použitia.

V prípade, že konkrétny materiál zobrazuje alebo opisuje identifikovateľné súkromné osoby, napr. fotografie zamestnancov EDA, alebo ak obsahuje prácu tretej strany, používateľ je povinný získať dodatočné povolenie. Ak je súhlas udelený, ruší a nahrádza sa ním uvedené všeobecné povolenie a jasne sa vymedzí každé prípadné obmedzenie týkajúce sa použitia.

V prípade použitia či šírenia obsahu materiálov, ktoré EÚ nevlastní, je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv:

Ilustrácia 24: Ikony vytvorené [Pixel perfect](#) z <https://flaticon.com>.

Politika EDA týkajúca sa opakovaného použitia materiálov sa nevzťahuje na softvér ani dokumenty, ktoré podliehajú právam priemyselného vlastníctva, ako sú patenty, ochranné známky, zapísané dizajny, logá a názvy, a používateľovi sa na ne licencia neposkytuje.

V súbore webových sídiel inštitúcií Európskej únie v rámci domény europa.eu sa uvádzajú odkazy na sídla tretích strán. Keďže sú mimo kontroly EDA, odporúčame Vám oboznámiť sa s ich politikami ochrany osobných údajov a autorských práv.

Použitie loga Európskeho dvora audítorov

Logo Európskeho dvora audítorov sa nesmie použiť bez predchádzajúceho súhlasu Európskeho dvora audítorov.

PDF	ISBN 978-92-847-6184-5	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/653	QJ-AB-21-012-SK-N
HTML	ISBN 978-92-847-6166-1	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/378143	QJ-AB-21-012-SK-Q

V období 2014 – 2020 Komisia vyčlenila viac než štvrtinu rozpočtu spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu.

Preskúmali sme, či sa z SPP podporili postupy na zmiernenie zmeny klímy, ktoré majú potenciál znížiť emisie skleníkových plynov z poľnohospodárstva. Zistili sme, že 100 mld. EUR z finančných prostriedkov SPP pridelených na opatrenia v oblasti klímy malo len malý vplyv na emisie z poľnohospodárstva, ktoré sa od roku 2010 výrazne nezmenili. Z SPP sa zväčša financujú opatrenia s nízkym potenciálom zmierniť zmenu klímy. SPP sa nesnaží obmedzovať ani znižovať počet hospodárskych zvierat (50 % emisií z poľnohospodárstva) a podporuje poľnohospodárov, ktorí pestujú na odvodnených rašeliniskách (20 % emisií).

Odporúčame Komisii prijať kroky, aby SPP viedla k znížovaniu emisií z poľnohospodárstva; prijala opatrenia na zníženie emisií z obrábaných odvodnených organických pôd a podávala pravidelné správy o prínose SPP k zmiernovaniu zmeny klímy.

Osobitná správa EDA podľa článku 287 ods. 4 druhého pododseku ZFEÚ.

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURSKO

Tel. +352 4398-1

Otázky: eca.europa.eu/sk/Pages/ContactForm.aspx
Webová stránka: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors